

SOUDNÍ URČENÍ
RODOVÉHO A POKREVŇNÍHO PŮVODU

Sv. 1. A. Hartmann, Poslední pořízení	K 12.—, váz.	K 20.—
Sv. 2. Dr. J. Pužman-Dr. K. Knap, Dlužnické úlevy v praxi, II. vyd.	K 34.—, váz.	K 44.—
Sv. 3. A. Hartmann, Upomínací a rozkazní řízení		K 9.—
Sv. 4. Dr. J. Pužman, Zemědělské vyrovnání	K 18.—, dod.	K 8.—
Sv. 5. Dr. Koblížek, Kolektivní smlouva pracovní, váz.		K 40.—
Sv. 6. A. Hartmann, Zákonná dědičná posloupnost a projednání pozůstalosti	K 32.—, váz.	K 40.—
Sv. 7. Dr. J. Pošvář, Správní trestní právo a řízení		K 18.—
Sv. 8. Dr. Pužman-Dr. Knap, Nová úprava splácní krátkodobých pohledávek za zemědělci		K 7.—
Sv. 9. J. Capek, O dočasných omezeních v podnikání		K 9.—
Sv. 10. Dr. P. Winter, Obmyšlení při životním pojištění		K 7.50
Sv. 11. Dr. Ledrer, Konflikty soudních pravomocí		K 25.—
Sv. 12. Dr. Fr. Poláček, Otázky porotcům		K 8.—
Sv. 13. Dr. Procházka, O občanskoprávní odpovědnosti elektr. podn.		K 6.—
Sv. 14. Dr. J. Pražák, Novela k právu autorskému		K 6.—
Sv. 15. Ing. V. Hála-Dr. V. Pitra, Abecední přehled zdanitelných příjmů a odpočitatelných položek		K 15.—
Sv. 16. Dr. J. Zavadil, Manželské právo		K 10.—
Sv. 17. Dr. J. Sibilík, Některé problémy daně z darování		K 15.—
Sv. 18. Dr. J. Sedláček, Reforma manželského práva		K 15.—
Sv. 19. J. Tvrdoň, O úpravě hranic pozemků		K 10.—
Sv. 20. Dr. J. Pužman, Koncesní systém		K 13.—
Sv. 21. Vl. Verner, Státní občanství a opce, 2. vyd.		K 7.—
Sv. 22. Dr. J. Civiň, Poplatková příručka	K 29.—, váz.	K 39.—
Sv. 23. Dr. A. Štafl, Rádné i mimoř. opravné prostředky v řízení správním	K 20.—, váz.	K 28.—
Sv. 24. Dr. Nožička, Obec v zrcadle judikatury	K 26.—, váz.	K 34.—
Sv. 25. Dr. J. Hoffmann, Přezkoumání státního občanství		K 10.—
Sv. 26. Dr. Vl. Mandl, Právní soustava Německé říše		K 25.—
Sv. 27. Dr. B. Nýdl, Základy nacionálně socialistické nauky právní		K 9.—
Sv. 28. Dr. A. a J. Cerman, Rolnické právo dědičné		K 22.—
Sv. 29. Dr. J. Pražák, Předpisy o tlumočnících		K 9.—
Sv. 30. Dr. E. Kozáček, Obecná berní amnestie		K 7.—
Sv. 31a. Dr. T. Pumpr, Rejstřík německých právních norem, 2. vyd.		K 10.—
Sv. 32. Dr. A. Štafl, Stavební uzávěra		K 9.—
Sv. 33. Dr. J. Cerman, Výběr znalců		K 12.—
Sv. 34. Dr. Z. Matuška, Všeobecná úprava mezd		K 10.—
Sv. 35. Dr. A. Brynda, Protektorátní příslušnost		K 20.—
Sv. 36. Dr. L. Svatuška, Židovské předpisy		K 32.—
Sv. 37. Dr. Vl. Pelikán, Nová zákonná úprava ochrany nájemníků		K 8.—
Sv. 38. Dr. B. Novotný-Dr. J. Bělík-Dr. Fr. Brusák a j., Nová úprava daně z obrátu	K 50.—, váz.	K 65.—
Sv. 39. Dr. A. Jindřich, Podpory v nezaměstnanosti		K 14.—
Sv. 40. Dr. V. Poláček, Celní zapojení		K 38.—
Sv. 41. Dr. J. Glos, O snížení závodních podílů (vkladů)		K 24.—
Sv. 42. J. Tvrdoň, Exekuce na platy a mzdy		K 18.—
Sv. 43. Dr. S. Volkobrun, Poplatky z obchodních a živnost. knih		K 5.—
Sv. 44. Dr. A. Štafl-Dr. V. Voif, Domovní řád pro hl. m. Prahu		K 9.—
Sv. 45. Dr. V. Sýkora, Soukromožalobní delikty		K 15.—
Sv. 46. Dr. F. Pospíšil, Poplatky při hypotekárních zápůjčkách		K 10.—
Sv. 47. Dr. O. Choděra, Daň důchodová ze služ. příjmů		K 10.—
Sv. 48. Dr. V. Poláček, Říšská daň z obrátu a daň vyrovnávací		K 18.—
Sv. 49. Dr. V. Poláček, Základní ustanovení o výkladu a použití říšského berního práva		K 13.—

Vydává

PRÁVNICKÉ KNIHKUPECTVÍ A NAKLADATELSTVÍ
V. LINHART V PRAZE.

24-D-190

SOUDNÍ URČENÍ RODOVÉHO A POKREVNÍHO PŮVODU

Vznik a vývoj problému v literatuře,
judikatuře a legislativě.

Vládní nařízení ze dne 7. května 1941, č. 180 Sb.,
kterým se vydávají některé předpisy o sporech
o rodový nebo pokrevní původ,
s komentářem, důvodovou zprávou a vzorci.

NAPSAL

UNIV. DOC. JUDR KAREL GERLICH

SOUDNÍ RADA KRAJSKÉHO SOUDU CIVILNÍHO V BRNĚ

V PRAZE 1941

NAKLADEM PRÁVNICKÉHO KNIHKUPECTVÍ A NAKLADATELSTVÍ

V. LINHART,
PRAHA II., BEETHOVENOVA 35

Předmluva.

Vyhověl jsem ochotně pozvání Právnického knihkupectví a nakladatelství V. Linharta v Praze, abych pro jeho Sbírku právních pojednání uspořádal komentované vydání vládního nařízení ze dne 7. května 1941, č. 180 Sb., kterým se vydávají některé předpisy o sporech o rodový nebo pokrevní původ, a při tom souborně shrnul vše, co jsem dosud porůznu uveřejnil v této otázce, a zároveň vyličil, jak literatura i prakse na ni reagovaly snažíce se nalézt cestu řešení. Jde totiž o otázku zcela novou, při jejíž úpravě vládní nařízení č. 180/41 Sb. jednak normovalo některá řešení uplatněná v literatuře a praksi, jednak řešilo některé otázky a hlavně základní pojetí žalob o pokrevní původ ještě dalekosáhleji, než to činila literatura a prakse před vydáním nařízení. Poznání předcházejícího vývoje proto podstatně usnadní porozumění a výklad ustanovení vládního nařízení. Neobyčejně cennou pomůckou výkladu jednotlivých ustanovení je důvodová zpráva k tomuto vládnímu nařízení. Děkuji na tomto místě vysokému presidiu ministerstva spravedlnosti za laskavě udělené svolení k uveřejnění důvodové zprávy v přítomné mé publikaci.

V Brně dne 17. května 1941.

K. Gerlich.

Obsah.

Předmluva	5
Nejdůležitější zkratky	8
Literatura	8
I. Vznik problému soudního zjišťování pokrevního původu	9
II. Řešení otázky pokrevního původu v literatuře a judikatuře do vydání vládního nařízení č. 180/41 Sb.	10
III. Úprava sporů o rodový a pokrevní původ vládním nařízením č. 180/41 Sb.	31
1. Spory o rodový původ	31
2. Spory o pokrevní původ	32
3. Spory z rodinného práva	33
4. Rozsah přípustnosti žalob o určení pokrevního původu a otázka právního zájmu na určení	34
5. Soudní příslušnost	35
6. Aktivní a pasivní legitimace	35
7. Vyhledávací zásada řízení	37
8. Účinky rozsudku, kterým byl zjištěn pokrevní původ	39
9. Zásadní hledisko a obecná platnost vládního nařízení	39
IV. Vládní nařízení ze dne 7. května 1941, č. 180 Sb., kterým se vydávají některé předpisy o sporech o rodový nebo pokrevní původ (text nařízení s důvodovou zprávou a komentářem)	40
V. Vládní nařízení č. 180/41 Sb. (souvislý text německo-český)	49
VI. Vzorce žalob	54
1. Žaloba na určení rodového původu	54
2. Žaloba dítěte na určení pokrevního původu, je-li pokrevní předek na živu	55
3. Žaloba dítěte na určení pokrevního původu, není-li pokrevní předek na živu	56
4. Žaloba pokrevního otce na určení pokrevního původu jeho dítěte	58
5. Žaloba na určení pokrevního původu manžela nebo příbuzného	59
Rejstřík předpisů a rozhodnutí	61
Věcný rejstřík	63

Nejdůležitější zkratky.

c. ř. s.	= civilní řád soudní.
j. n.	= jurisdikční norma.
ř. z. s uvedením řím. čísla svazku a strany	= říšský zákoník Velkoněmecké Říše.
ř. z. (bez dalšího označení)	= říšský zákoník býv. rakousko-uherské monarchie.
Sb.	= Sběrka zákonů a nařízení Protektorátu Čechy a Morava.
Sb. n. s.	= Sběrka rozhodnutí nejv. soudu.
Sb. z. s.	= Sběrka zákonů soudních.
ZPO	= říšský civilní řád soudní.

Literatura.

- Deutsche Justiz, 1939, str. 1179, 1837.
- Gerlich: Spory o otcovství jako spory statusové v judikatuře říšského soudu. (Časopis pro pr. a st. vědu XXII.)
- Žaloba na zjištění pokrevního původu. (Časopis pro pr. a st. vědu XXIII.)
- Hora: Č. právo procesní (Praha 1929).
- Loula: Spory o pokrevní původ (Nové zákony a nařízení III.).
- Másilko: Ještě k určení arijského původu cestou procesní (Finanční zpravodaj 1941).
- Pužman: Problémy žaloby o určení arijského původu (Právní praxe V.).
- Sedláček: Komentář k §§ 158, 163 obč. zák.
- Zeitschrift der Akademie für Deutsches Recht, 1938, str. 724, 1939, str. 534 a d.

I. Vznik problému soudního zjišťování pokrevního původu.

Problém soudního zjišťování pokrevního původu vznikl v právním řádě Protektorátu Čechy a Morava zavedením rasových předpisů. Jakmile právní řád začal rozlišovat mezi ariji a neariji a spojoval určité dalekosáhlé účinky s rasovým původem zejména co do volného nakládání jměním, staly se eminentně důležitými určité krevní vztahy, které dříve byly s hlediska právního řádu bezvýznamné. Zvláště důležitou se pak stala otázka skutečného (krevního) příbuzenství a původu, který nemusí ve skutečnosti býti vždy totožný s rodinným původem. Vznikla tedy otázka, je-li přípustno zjišťovati, zda určitá osoba pochází ve skutečnosti od jiného otce, než který podle matričního zápisu a tedy též podle nevyvratitelné domněnky občanského zákona (nebylo-li manželskému zrození včas odporováno) platí za jejího manželského otce, pakliže určením skutečného (pokrevního) otce se zlepši status dotčené osoby co do jejího rasového původu. Řešením této otázky se dostáváme k otázce žaloby na zjištění pokrevního původu.

O vymezení pojmu Žida platí § 6 nařízení říšského protektora ze dne 21. června 1939 o židovském majetku ve znění opravy ze dne 29. června 1939. Předpis ten zní takto:

§ 6. Za Žida se považuje:

a) kdo pochází z nejméně tří podle rasy úplně židovských prarodičů. Za úplně židovského se považuje prarodič bez dalšího, jestliže přísluší nebo příslušel k židovské náboženské společnosti;

b) za Žida se považuje též židovský míšenec pocházející ze dvou úplně židovských prarodičů,

1. který dne 15. září 1935 příslušel k židovské náboženské společnosti nebo poté byl do ní přijat,

2. který dne 15. září 1935 byl v manželství se Židem nebo poté s ním vstoupil do manželství,

3. který pochází z manželství se Židem [číslo a)], jež bylo uzavřeno po 15. září 1935,

4. který pochází z mimomanželského styku se Židem [číslo a)] a narodí se po 31. červenci 1936 jako nemanželský.

II. Řešení otázky pokrevního původu v literatuře a judikatuře do vydání vlád. nař. č. 180/41 Sb.

Žaloba na zjištění pokrevního původu nebyla dřívějšímu našemu právu známa a také základní naše zákony občanského práva a civilního řízení soudního ji vůbec neznaly, neboť hledisko, na němž spočívaly, bylo zcela jiné. Zavedením rasových předpisů proto vznikl problém, spočívající v tom, jak konstruovati žalobu na zjištění pokrevního původu v rámci platného právního řádu Protektorátu Čechy a Morava.

V právu říšskoněmeckém, které týž problém řešilo první, bylo v důsledku zavedení rasového práva zapotřebí vyřešiti nejprve otázku soudního zjišťování otcovství vůbec, neboť do té doby nemohla býti v soudním řízení tato otázka řešena. K dokonalému osvětlení základních principů proto prospěje, jestliže předešlému výkladu o vývoji problému v právním řádě Protektorátu Čechy a Morava vylíčení vývoje v právním řádě říšskoněmeckém, který také časově onomu vývoji předcházela.

Podle judikatury říšského soudu v Lipsku nebyla pro nedostatek právního zájmu přípustnou žaloba na určení, že určitá osoba jest nebo není otcem nemanželského dítěte. V novější době se však stále více uplatňovala zásada, že určení nemanželského otcovství není toliko předurčující otázkou pro placení výživného, jak posuzovala spory o nemanželské otcovství a určení výživného dřívější judikatura říšského soudu, nýbrž že stanovení otcovského předka je pro každé dítě dalekosáhlého významu. Podstatnou a rozhodující měrou působila na obrat v judikatuře říšského soudu rasová teorie a význam krevního původu ve smyslu nauky nacionálního socialismu německého.

První rozhodnutí v tomto směru, kterým bylo uznáno na přípustnost žaloby na zjištění otcovství, bylo rozhodnutí nalézacího senátu říšského soudu ze 14. října 1937, IV 92/37.¹⁾ V tomto rozhodnutí říšský soud vyložil, že se původ (Abstammung) musí pokládati za

¹⁾ Zeitschrift der Akademie für Deutsches Recht, 1938, str. 724.

právní poměr ve smyslu § 256 ZPO,²⁾ takže podle tohoto ustanovení jest přípustnou žaloba na určení existence nebo neexistence krevního původu jedné osoby od druhé, je-li tu právní zájem na bezodkladném zjištění tohoto původu.

Další krok ve vývoji judikatury v naznačeném směru učinilo rozhodnutí říšského soudu z 15. června 1939, IV 256/38.³⁾ Zaujalo totiž stanovisko také k další otázce, zda pro tuto určovací žalobu platí obecné předpisy procesní či předpisy o zvláštním řízení (§§ 640-643 ZPO). Dříve citované rozhodnutí ze 14. října 1937 totiž vyloučilo použití zvláštního řízení, ježto nenalezlo pro to vhodného zákonného podkladu. Toto stanovisko ovšem způsobilo, že na základě určovací žaloby může býti rozhodnuto jen s platností pro strany rozepře, protože pro řízení neplatí zásada vyšetřovací, nýbrž projednací, spor může býti rozhodnut rozsudkem pro uznání nebo pro zmeškání, a konečně může také vůbec přípustnost určovací žaloby odpadnouti, není-li mezi stranami sporu. Z toho plyne, že určovací žaloba, odkázaná na obyčejné řízení, je značně ohrožena ve svém praktickém výsledku. Říšský soud se proto rozhodl změnit dosavadní judikaturu také v otázce, jaké předpisy o řízení se tu mají použít, a uznal, že na spor, ve kterém jde o určení existence či neexistence rodičovského poměru (Abstammungsverhältnis), má býti použito předpisů o zvláštním řízení (§§ 640 a d. ZPO). V odůvodnění poukázal především na dalekosáhlé důsledky a význam krevního původu, jak byly vytvořeny nacionálně-socialistickým světovým názorem. Ty ovšem spadají vesměs do oboru práva veřejného a jdou dále přes vztahy osob, zúčastněných bezprostředně na právní rozepři. Zejména okolnost, že rozsudek, vydaný na základě určovací žaloby v obyčejném řízení, zůstává omezen ve své působnosti toliko na strany rozepře, činí takovou žalobu zcela nezpůsobitou k tomu, aby uspokojila ty požadavky, které vedly k tomu, že byla uznána za přípustnou. Říšský soud se proto v citovaném rozhodnutí rozhodl raziti cestu takovým rozhodnutím, jaká vyžadují rasové a národnostně politické požadavky lidu, a také tímto svým rozhodnutím cestu k řešení ukázal. Byl si při tom vědom, jak v rozhodnutí výslovně bylo zdůrazněno, že doslov zákona odporuje tomuto rozhodnutí, neboť § 644 ZPO vylučuje použití předpisů §§ 640 až 643 ZPO na spory o existenci a neexistenci nemanželského otcov-

²⁾ Tento předpis stanoví přípustnost určovacích žalob zcela obdobně jako § 228 našeho c. ř. s. § 256 ZPO zní: Auf Feststellung des Bestehens oder Nichtbestehens eines Rechtsverhältnisses, auf Anerkennung einer Urkunde oder auf Feststellung der Unechtheit derselben kann Klage erhoben werden, wen der Kläger ein rechtlichen Interesse daran hat, dass das Rechtsverhältnis oder die Echtheit oder Unechtheit der Urkunde durch richterliche Entscheidung alsbald festgestellte werde.

³⁾ Zeitschrift der Akademie für Deutsches Recht 1939, str. 534 a d. Deutsche Justiz 1939, str. 1179.

ství. Tento předpis však měl při svém vzniku a dosavadní platnosti své odůvodnění jen v tom, že německé občanské právo neuznávalo žádný příbuzenský poměr mezi nemanželsky zrozeným dítětem a jeho zploditelem (s výjimkou překážky manželství v § 1310, odst. 2 obč. zák. něm.) a pohlíželo na jejich vzájemný vztah toliko jako na poměr ryze majetkový. Proto se vztahuje § 644 ZPO podle svého znění i smyslu toliko na zjištění tohoto ryze majetkoprávního vztahu mezi nemanželským dítětem a mužem, kterého je považovati za jeho zploditele, nemá však naproti tomu vůbec žádného významu pro zjištění krevního společenství, o které nyní jde.

Při řešení procesní otázky, jakých předpisů o řízení jest použití na spory o zjištění krevního původu, vyvstal říšskoněmecké judikatuře nový úkol vyplniti mezeru v zákoně a nalézti, jakou procesní normu by byl zákon pro řízení určil, kdyby v době jeho vydání byla zamýšlena také úprava takových určovacích žalob.

Říšský soud odůvodnil své úvahy, které ho vedly k odlišnému řešení proti výslovnému znění zákona rozsáhlými důvody. Než pronikly nacionálněsocialistické zásady do právního řádu, neměl krevní původ pro právo žádného rozhodujícího významu. Pokud šlo o děti manželské, měl jejich rodinný poměr na rozdíl od dětí nemanželských dalekosáhlejší význam i mimo právo majetkové. Nicméně ani zde nebyl rozhodujícím krevní původ. Dřívější úprava předpisů o popírání manželského původu dítěte přenechávala také z největší části rozhodnutí na vůli muže, kterého bylo považovati za otce. Jestliže přesto platily §§ 640, 641 ZPO pro řízení v těchto rodinných sporech, a jako zvláštní předpisy zaručovaly ve zvýšené míře hledání pravdy, odnímalý stranám vliv na řízení a zaručovaly pravdivé rozhodnutí, nebyla toho příčinou tehdy ještě neznámá důležitost krevního původu. Vysvětlení toho spočívá spíše v té okolnosti, že stav rodiny a příslušnosti k ní se nedotýká jen zájmů příslušníků rodiny, nýbrž i celku, takže se jedná o spory, které svým výsledkem přesahují okruh zájmů procesních stran. Nedá se proto z procesních předpisů zjistiti, zda měly býti ze zvláštního řízení podle §§ 640 a d. ZPO vyňaty určovací žaloby, které sledují určení původu, nýbrž chybí tu v jejich příčině jakákoliv úprava, která nebyla ani zamýšlena, ježto takové žaloby byly tehdy neznámé a podle tehdejšího právního řádu ani nemohl existovati právní zájem na takovém určení. Ježto pak krevní původ získal pro právo tak dalekosáhlý význam a proto také musela býti připuštěna příslušná určovací žaloba, ukazuje se, že německý civilní řád soudní neobsahuje žádných předpisů, které by bylo lze použítí bezprostředně na projednávání těchto žalob. Předpisy obyčejného řízení jsou nedostačující, ježto odnímají této určovací žalobě její právní význam, a může jí býti vyhověno jedině nově vytýčenými požadavky.

Musí proto býti mezera v zákoně vyplněna. To se může státi jen vhodným přizpůsobením předpisů §§ 640 a d. ZPO.

Podle nového pojetí práva a s ohledem na různé zákonné předpisy současné doby má krevní původ jednotlivce význam nejen pro něho, ale i pro národní celek. Z toho důvodu ho nelze jinak ceniti než poměr rodičů k dětem, jak je upraven občanským zákoníkem. To není třeba dnes — jak zdůraznil říšský soud v probíraném rozhodnutí — zvláště odůvodňovati. Je to dokázáno již tou skutečností, že nové právo za určitých okolností umožňuje státnímu zástupci napadati manželský původ dítěte, nevkládá tedy rozhodnutí o rodinné příslušnosti dítěte do rukou muže, který je pokládán za otce, jak to činilo dřívější právo, nýbrž prosazuje se strany státu právní zjištění skutečného původu. Dalekosáhlý význam krevního původu dává pak bez dalšího odpověď na otázku, jak by byl civilní soudní řád upravil řízení o zjištění tohoto původu, kdyby při tvorbě zákona považoval takovou úpravu za nutnou. Právní rozepře, která jedná o určení existence nebo neexistence krevního původu, nemůže býti považována za méně důležitou nežli právní rozepře, která jedná o existenci nebo neexistenci poměru rodičů k dětem. Proto říšský soud v tomto rozhodnutí prohlásil, že na takové spory o původ nutno použítí předpisy o zvláštním řízení podle §§ 640 a d. ZPO. Z toho pak také čerpá říšský soud oprávnění a také nutnost, aby odkázal žaloby na určení existence nebo neexistence krevního původu do tak zvaného statusového řízení. S žalobou na určení nemůže však býti spojena žaloba jiného druhu, zejména žaloba o placení výživného.

Toto rozhodnutí říšského soudu vyřešilo správně otázku oficiality ve sporech o nemanželské otcovství. Umožnila mu to nyní platná ústava, která dovoluje soudu měniti zákon, pokud odporuje duchu nacionálněsocialistického zřízení státu. Stanovení oficiality řízení pro spory o manželské otcovství jest jen důsledným provedením jejich pojetí jako sporů statusových.⁴⁾

Avšak nejen pro děti nemanželské, nýbrž i pro děti manželské bylo nutno nalézti cestu, jak jim umožniti zjištění pokrevního původu, jestliže jejich rodinný původ byl nearijský a tedy jim na újmu v životě hospodářském a občanském vůbec.

V tomto směru vyslovil říšský soud v rozhodnutí z 2. října 1939 VIII 142/39 zásadu, že žaloba na zjištění pokrevního původu je ve Východní marce stejným způsobem přípustna jako v Říši. Nepřípustná žaloba na popření manželského původu podle §§ 158, 159 obč. zák. může za

⁴⁾ Srovnej Gerlich: Spory o otcovství jako spory statusové v judikatuře říšského soudu. (Časopis pro práv. a st. vědu XXII. 1939, str. 297 a d.)

určitých podmínek býti změněna v žalobu o zjištění pokrevního původu. V tomto případě je také pro tuto žalobu pasivně legitimován kurátor, zřízený podle §§ 158, 159 obč. zák.⁵⁾

V důvodech rozhodnutí vykládá říšský soud nejprve dosavadní zákonnou úpravu odznamenání manželského původu. Podle § 158 obč. zák. přísluší právo popření manželského původu dítěte výlučně jen manželovi jeho matky. Uplatnění tohoto práva je vázáno propadnou lhůtou tří měsíců od nabytí vědomosti o narození dítěte. § 159 obč. zák. upravuje pak subsidiární popěrné právo dítěte, váže je však na mimořádné další podmínky: že totiž manžel matky dítěte zemřel před uplynutím zákonné popěrné lhůty, že matka s popřením souhlasí a že dítě podá žalobu před uplynutím jednoho roku po dosažení zletilosti. Jestliže tedy tyto podmínky nejsou dány, nebo manžel matky dítěte neb i dítě samo zmeškají stanovené zákonné lhůty, je vyloučeno jakékoliv popření manželského původu dítěte. Tím jest také definitivně rozhodnuta otázka rodinné příslušnosti dítěte k rodině manžela jeho matky. Není tím však rozhodnuta otázka jeho pokrevního původu. Tato otázka může po vývoji, kterým prošla říšská judikatura v posledních letech, býti předmětem zvláštní žaloby zjišťovací.

Již v dřívějších rozhodnutích bylo vloženo, že pokrevní původ jest právním poměrem, jaký má na mysli § 256 něm. c. ř. s. a že právní zájem dítěte na zjištění jeho skutečného krevního původu musí býti zpravidla uznán v případech, kdy je rozhodné, zda dítě má zploditele německého či zploditele židovského. Ježto předpoklady přípustnosti úročovací žaloby podle § 256 něm. c. ř. s. jsou stejné jako předpoklady úročovací žaloby podle § 228 rak. c. ř. s., platí tyto zásady říšskoněmecké judikatury také v právní oblasti rakouské.

Nalézací senát říšského soudu šel dokonce tak daleko, že v konkrétním případě uznal, že může býti uznáno na zjištění pokrevního původu, i když žalobkyně se domáhala v žalobě odznamenání manželského původu a bylo zjištěno, že pro toto žalobní žádání není podkladu pro zmeškání zákonné lhůty. Nalézací senát posuzoval žalobní žádost tak, že se jí žalobkyně domáhá zjištění, že nepochází z manželství své matky, nýbrž je jejím nemanželským dítětem. Takto formulované žalobní žádosti je rozuměti tak, že se žalobkyně domáhá negativního zjištění, že mezi ní a manželem její matky není pokrevního vztahu. I pro takovou žalobu pak je pasivně legitimován kurátor k obhájení manželského původu, neboť tento soudem zřízený kurátor zastupuje

⁵⁾ Deutsche Justiz 1939, str. 1837. V právní větě se sice mluví o aktivní legitimaci kurátora, jde však zřejmě o nedopatření, neboť kurátor nemá nikdy aktivní legitimaci k žalobě. V důvodech rozhodnutí se pak mluví správně o pasivní legitimaci kurátora.

veřejný zájem na zjištění materiální pravdy. Jeho funkce je obdobná jako funkce bývalého obhájce manželského svazku ve sporech manželských. Kurátor proto musí za přiměřeného použití předpisů pro obhájce manželského svazku zjednat si o všech okolnostech, které se uvádějí pro nebo proti původu žalobkyně, úplnou znalost, zkoumatí bedlivě, pokud jest v zákoně odůvodněn a úplným důkazem podporován, anebo které námitky a pochybnosti tomu vadí, a prohlásiti se o tom soudu důkladně a svědomitě (§ 17 dvor. dekretu z 23. srpna 1819, č. 1595 Sb. z. s.). Ustanovení tohoto kurátora a jeho účast v procesu v roli žalovaného, skýtá pak záruku, že veřejný zájem na zjištění a vyšetření skutečných pokrevních vztahů ve zjišťovacím sporu podle § 228 rak. c. ř. s. zůstane zachován a zajištěn.

Při posuzování žaloby na zjištění rodového nebo pokrevního původu v rámci právního řádu Protektorátu Čechy a Morava dlužno uvážiti jak procesní, tak i občanskoprávní stránku problému. Vládním nařízením č. 180/41 Sb. byly vyřešeny především některé sporné otázky procesní. Abychom mohli sledovati celý vývoj otázky, nebudeme k tomuto vládnímu nařízení v této kapitole přihlížeti. Tím jasněji nám pak vysvitne pojetí otázky citovaným vládním nařízením, jež probereme v další kapitole. Pokud jde o ustanovení hmotného práva občanského, nebylo na nich vládním nařízením nic změněno. Jeví se nám proto problém žalob o určení rodového nebo pokrevního původu, řešený s hlediska práva platného před vydáním vládního nařízení č. 180/41 Sb., jako otázka procesní. Poněvadž ale v otázce přípustnosti těchto žalob je především rozhodnou otázkou hmotněprávní úpravy rodinných resp. rodových či pokrevních vztahů, o jejichž určení je žalováno, musíme především poukázati k základnímu pojetí otcovství v našem občanském zákoně.

Manželské otcovství je dáno formálně platným manželským svazkem muže, který platí za manželského otce, s matkou dítěte (§ 138 obč. zák.). Zákonná domněnka z toho vzniklá může býti vyvrácena jen žalobou o popření manželského původu podle § 158 obč. zák. mužem, který je podle zákonné domněnky manželským otcem, anebo podle § 159 obč. zák. dítětem. Obě žaloby jsou vedle jiných formálních předpokladů vázány lhůtami, po jichž uplynutí je zákonná domněnka manželského původu nevyvratitelná.

Nemanželské otcovství je založeno důkazem nebo uznáním soulože s matkou dítěte v kritické době (§ 163 obč. zák.). Podle doslovu zákona není domněnka otcovství z důkazu soulože vyplývající vyvratitelná,⁶⁾ soudní praxe se však přiklonila ke stanovisku, že jde o domněnku vyvratitelnou a připouští proti ní protidůkaz.

⁶⁾ Srovnej Sedláček, Komentář k § 163 obč. zák., str. 826.

Jak správně zdůraznil Sedláček, nezjišťuje se ve sporu o popření manželského původu dítěte jeho biologický původ,⁷⁾ stejně jako ani nemanželské otcovství není podle našeho práva totožné s fyziologickým zplozením dítěte.⁸⁾ Manželské a nemanželské otcovství upravené naším občanským zákoníkem totiž je vybudováno na základě rodinné příslušnosti a z toho pak vyplývajícího rodinného práva majetkového.

Zcela nové hledisko na poměr dětí k rodičům bylo vneseno do našeho právního řádu zavedením předpisů rasových, které pojí určité dalekosáhlé důsledky osobního stavu k okolnosti, z jakých předků jedinec pochází. Jde tu o docela novou instituci rasového a pokrevního původu, která tu stojí vedle rodinného stavu. V každém normálním případě je dán pokrevní původ stejnými podmínkami jako původ rodinný, nemusí tomu však tak býti vždycky. To zejména proto, že — jak shora bylo vyloženo — spočívá rodinný původ v zákoně na předpokladech formálních, nikoliv na zjištění skutečného původu.

Proto také v dosavadním právu byla tato otázka procesně upravena tak, že vyhovovala jen dosavadnímu hledisku hmotného občanského práva. Nemanželské otcovství je považováno spíše za otázku majetkového rázu (placení výživného) bez důsledků rodinné příslušnosti k ostatní rodině nemanželského otce. Proto spory o nemanželské otcovství jsou ryze soukromou záležitostí stran a předmět sporu podléhá jejich dispozici se všemi z toho plynoucími důsledky (rozsudek pro zmeškání atd.). S manželským otcovstvím je však již spojena rodinná příslušnost, jde o spor statusový, jehož rozhodnutí platí proti všem osobám, i na sporu nezúčastněným,⁹⁾ proto je částečně ovládáno zásadou oficiality, vyjádřenou opatrovníkem, zřízeným soudem podle § 158 obč. zák. k obhájení manželského původu.

Maje na zřeteli uvedená hlediska platného práva a to jak pokud jde o ustanovení procesní tak i pokud jde o ustanovení občanského práva a předpisů rasových, zaujal jsem stanovisko,¹⁰⁾ že celý problém je řešitelný v rámci platného právního řádu Protektorátu Čechy a Morava (tedy před vydáním vládního nařízení č. 180/41 Sb.) a to po stránce hmotného práva občanského při náležitém použití analogie §§ 158, 159 obč. zák., kde jde o nejvíce podobné případy v zákoně zřejmě rozhodnuté (§ 7 obč. zák.), po stránce procesní pak za použití ustanovení § 228 c. ř. s. o žalobách určovacích a § 50, č. 3 j. n., kterým bylo zákonodárcem pamatováno na všechny v budoucnosti se vyskyt-

7) Srovnej Sedláček, Komentář k § 158 obč. zák., str. 800.

8) Srovnej Sedláček, Komentář k § 163 obč. zák., str. 825.

9) Srovnej Hora, Č. právo procesní II, str. 415.

10) Srovn. Gerlich: Žaloba na zjištění pokrevního původu. (Časopis pro právní a státní vědu XXIII. 1940, str. 269 a násl., též zvl. otisk.)

nuví druhy sporů nikoli ryze majetkových z poměru mezi rodiči a dětmi. Svou konstrukci jsem formuloval takto:

Zjištění pokrevního původu se dotýká osobního stavu žalujícího dítěte, jde proto o věc statusovou. Proniká tu tedy veřejný zájem na zjištění pravdivosti skutečného stavu, takže je povinností soudu, aby k této okolnosti přihlížel a všemi procesními prostředky jí napomáhal. Zejména důkazy má soud zkoumati s obzvláštní přísností a v případě nejasností musí soud z úřadu pečovati o to, aby přiměřenými dalšími důkazy byly vyjasněny. V otázce potřeby důkazů nutno v plném rozsahu použití analogie § 158 obč. zák., takže žalobě lze vyhověti jen tenkrát, prokáže-li se bezpečně, že manžel matky žalujícího dítěte naprosto s touto v kritické době nesouložil a zjistí-li se bezpečně soulož tvrzeného pokrevního otce s matkou žalobce v kritické době. K důkazu však nestačí pouhé svědectví matčino, nýbrž toto jest jen hlavním důkazem, který však musí býti doplněn ještě dalšími důkazy.

Žaloba na zjištění pokrevního původu je žalobou určovací. Právní zájem na určení ve smyslu § 228 c. ř. s. je dán předpisy rasovými, takže tento právní zájem žalující dítě dokáže tím, že předloží doklady o nearijském původu muže, který platí podle zákonné domněnky za jeho otce. Přípustnost určovací žaloby dítěte o jeho původu, a to jen podle obdoby § 158 obč. zák. uznávala naše soudní praxe již dříve. Tak byla na př. přípustnou žaloba dítěte, na určení, že nebylo zplozeno tím, kdo uznal k němu nemanželské otcovství, a že není proto účinná legitimace potomním sňatkem (§ 161 obč. zák.) žalovaného s matkou žalujícího dítěte. I pro tuto žalobu uznává soudní praxe pasivní legitimaci obhájce manželského zrození.¹¹⁾ Není proto důvodu, proč by nebylo možno připustiti také určovací žalobu dítěte proti obhájci manželského zrození na zjištění pokrevního původu jiného, než je původ manželský, když není zvláštního předpisu, který by dítě z tohoto oprávnění, jež plyne z ustanovení § 228 c. ř. s., § 50, č. 3 j. n. a předpisů rasových, výslovně vylučoval.¹²⁾

Aktivně legitimováno k žalobě o zjištění pokrevního původu jest jenom dítě, neboť jenom ono má právní zájem na tomto zjištění ve smyslu § 228 c. ř. s. Při tom dlužno zdůrazniti, že tento právní zájem může míti jen dítě manželské. Jenom u něho totiž může nastati případ shora popsany, že pro zmeškání lhůty k popření manželského původu zůstala jeho rodinná příslušnost nezměnitelně určena. Je-li tato příslušnost s hlediska rasových předpisů jemu na závadu, je odůvodněn jeho právní zájem na zjištění skutečného pokrevního původu. Není tedy tento právní zájem dán v případě, kdy

11) Srovn. rozh. nejv. soudu č. 17.094 Sb. n. s. civ.

12) Srovn. k tomu důvody cit. rozhodnutí č. 17.094 Sb. n. s. civ.

dítě ještě může s úspěchem popřít svůj manželský původ a tuto překážku svého pravého pokrevního původu odstraniti.

U nemanželských dětí nemůže býti nikdy dán právní zájem na zjištění pokrevního původu, neboť podle ustálené soudní praxe má nemanželské dítě kdykoliv možnost domáhati se sporem zjištění, že ten, kdo uznal své nemanželské otcovství k němu, není jeho skutečným otcem.¹³⁾ Jestliže pak bylo již k žalobě dítěte uznáno na nemanželské otcovství určitého muže, nemůže se dítě domáhati v tom směru změny a také pravoplatný rozsudek zjišťující pohlavní styky muže s matkou dítěte v kritické době vylučuje jiné zjištění pokrevního původu, který musí vždy býti zjištěn nade vší pochybnost.

Passivně legitimován k žalobě o zjištění pokrevního původu je vždy opatrovník zřízený soudem ve smyslu § 158 obč. zák. k obhájení manželského zrození žalujícího dítěte. To především proto, že — jak bylo právě vyloženo — půjde vždy o dítě manželské, dále pak proto, že rozhodnutí o pokrevním původu se dotýká manželského původu dítěte. Tento manželský původ sice dítěti zůstane, zůstane však z něho — v případě kladného výsledku sporu — toliko formální příslušnost k rodině ve smyslu rodinného práva občanského, takže je tím nesporně manželský původ dítěte dotčen. Tento důvod považují — na rozdíl od rozhodnutí říšského soudu z 2. října 1939 VIII 142/1939 nahoře citovaného — za rozhodující pro pasivní legitimaci obhájce manželského zrození. Teprve z ní pak plyne — citovaným rozhodnutím a priori předpokládaný — veřejný zájem na objektivní pravdivosti zjištění pokrevního původu. Vždyť tento veřejný zájem lze konstruovati teprve z toho, jaké zájmy v zákoně vyjádřené tu jsou dotčeny.

Žalobní žádost může ve sporu o zjištění pokrevního původu směřovati ke zjištění, že žalující dítě není pokrevním dítětem manžela své matky, po případě též ke zjištění, že je pokrevním dítětem jiného určitě pojmenovaného muže. Přípustnost první části žalobní žádosti je odůvodněna již tím, co bylo vyloženo. Sama o sobě však nemá velkého praktického významu, neboť jen popírá pokrevní otcovství manželského otce, které však zůstává s hlediska rasového původu, dokud není stanoven jiný krevní otec. Ten však může býti zjištěn toliko rozsudkem. Proto přípustnost druhé části petitu je odůvodněna tím, že zjištěním pokrevního vztahu nejsou nikterak zjištěny právní povinnosti pokrevního otce k dítěti, neboť z tohoto pokrevního poměru žádné povinnosti podle občanského práva pokrevnímu otci neplynou. Může tedy tento pokrevní vztah býti vysloven rozsudkem ve sporu, na kterém není pokrevní otec jako strana zúčastněn. V tomto sporu totiž nejde o řešení soukromoprávních otázek, zda dítě je původu

¹³⁾ Srovnej rozhodnutí nejv. soudu č. 6210 a 13.095 Sb. n. s. civ.

manželského či nemanželského, s účinkem pro majetkové právo rodinné.¹⁴⁾ Jde tu jednak o určení takového osobního stavu dítěte, z kterého nemůže dítě vyvozovati žádné majetkové nároky vůči komukoliv, tedy ani vůči svému pokrevnímu otci, jednak o takové statusové určení, které má obecnou platnost proti každému, aniž je tím někdo ve své právní sféře dotčen. Povinnost k zjištění materiální pravdy arcí ukládá soudu, aby z úřadu také toto zjištění provedl co nejdůkladněji, tedy pokud možno především na základě výslechu muže, jehož pokrevní otcovství má býti rozsudkem zjištěno. Uznání pokrevního otcovství, učiněné prohlášením pokrevního otce, jest samo o sobě bez právního významu a může býti vysloveno jen rozsudkem. Tím je pak dán právní zájem žalujícího dítěte na druhé části nahoře uvedeného zjišťovacího výroku.

V případě odděleného vedení sporů jednak o popření pokrevního původu od manželského otce, jednak o zjištění pokrevního otcovství jiného muže, je možno o posléze uvedené žalobě rozhodnouti rozsudkem teprve po právní moci rozsudku zjišťujícího, že žalobce není pokrevním synem svého manželského otce. I pro tento druhý spor, v němž půjde o samostatné zjištění pokrevního otcovství, je pasivně legitimován toliko obhájce manželského zrození. Jeho pasivní legitimace k tomu sporu je dána kromě toho, co již bylo svrchu vyloženo, dále tím, že určení pokrevního otce vedle otce manželského se dotýká manželského zrození dítěte, a konečně tím, že nemůže býti zde žalován ani manželský ani pokrevní otec, nýbrž jen obhájce manželského zrození, hájící veřejný zájem na objektivní pravdivosti pokrevního původu. Ostatně pasivní legitimace je vyloučena u manželského otce tím, že jeho právní postavení je vymezeno výslovným ustanovením § 158 obč. zák., a u pokrevního otce tím, že sám svým dobrovolným uznáním nemůže dítěti propůjčiti krevní původ, jak již bylo svrchu vyloženo, takže nemůže býti ani o takové uznání žalován.

Příslušnost soudu k žalobě o zjištění pokrevního původu je dána ustanovením § 50, č. 3 jur. nor., tedy soudu krajského. Protože jde o nikoliv majetkový spor, je výlučně příslušným senát a podrobení se samosoudci podle § 7 a), odst. 4 jur. nor. ve znění čl. I, č. 2 zákona z 16. června 1936, č. 161 Sb. z. a n. je vyloučeno.¹⁵⁾ Místně příslušným je pak soud obecného sudiště dítěte, po případě soud jeho domovské obce (§ 100 j. n.).

Ježto není o tom zvláštních ustanovení, stejně jak tomu není v příčině žalob podle §§ 158 a 159 obč. zák.,¹⁶⁾ a jde o určovací žalobu

¹⁴⁾ Srovnej důvody rozhodnutí nejv. soudu č. 17.094 Sb. n. s. civ.

¹⁵⁾ Ve výnosu min. sprav. ze dne 20. srpna 1940 č. 37.998/40 citovaný spor o zjištění pokrevního původu Ck XVIII a 401/40 byl tedy nesprávně zapsán do rejstříku samosoudcovského.

¹⁶⁾ Teprve osnova c. ř. s. (tisk posl. sněm. č. 850/37) hodlala zavést v § 636 pro tyto spory oficiální řízení, platné pro řízení ve věcech manželských.

podle § 228 c. ř. s., platí pro řízení předpisy části druhé c. ř. s. Poněvadž ale stranám nepřísluší dispoice o předmětu rozepře, nelze vynést ani rozsudek pro zmeškání, vzdání nebo uznání. Proto se také nekoná o žalobě na zjištění pokrevního původu první rok.

Svou konstrukci jsem doplnil¹⁷⁾ příkladem žalobního petitu resp. rozsudečného výroku v tomto znění: Zjišťuje se, že X. Y., narozený dne..... v..... z matky E. F., rozené v G., a zapsaný v rodné matrice úřadu v..... jako manželský syn A. Ba, není pokrevním synem A. Ba, nýbrž jest pokrevním synem C. Da, narozeného dne..... v....., manželského syna Ha Je a jeho manželky K., rozené L.

K této formulaci se plně připojil Pužman,¹⁸⁾ který rovněž založil své odůvodnění přípustnosti žaloby na zjištění arijského původu po stránce procesní na § 228 c. ř. s. požadavkem průkazu právního zájmu na určení a na § 50, č. 3 j. n. v otázce příslušnosti krajského soudu. Při tom se také obšírně zabýval otázkou, zda by se dalo uvažovati o příslušnosti okresního soudu podle § 49, č. 2 j. n. pro druhou část svrchu uvedeného petitu, kterým má býti skutečný pokrevní otec určen. Dospěl však k záporné odpovědi. Ve směru hmotněprávním se postavil také Pužman na stanovisko analogie § 159 obč. zák. a uznává přípustnost žalob na určení arijského původu jediné u dětí manželských. Nepřípustnost těchto žalob u dětí nemanželských odůvodňuje tím, že nemanželské dítě nepotřebuje, aby jeho biologický vztah byl samostatně rozsudkem zjišťován, neboť se může kdykoli domáhati zjištění svého nemanželského otcovství. Jakmile však toto nemanželské otcovství bylo stanoveno rozsudkem, nemůže se dítě změny domáhati proto, že tento rozsudek byl vydán na základě skutkového zjištění biologického vztahu.¹⁹⁾ Posléze uvedený důvod nepovažují věcně za správný, neboť paternitní rozsudek vždy jen vyslovuje, že se žalovaný »pokládá« za otce, nezjišťuje však vůbec biologický původ dítěte, jak shora²⁰⁾ jsem uvedl. Jisté však je, že zjištění pohlavních styků matky s určitým mužem, t. j. zákonný předpoklad domněnky podle § 163 obč. zák., činí biologický původ dítěte od jiného muže pochybným.²¹⁾

Ministerstvo spravedlnosti chtělo nejprve řešiti otázku úpravy žalob na zjištění pokrevního původu usměrněním judikatury a proto si vyžádalo o tom posudek nejvyššího soudu. Poněvadž tento posudek vyzněl negativně v nejdůležitější otázce přípustnosti spojení návrhu

¹⁷⁾ V cit. pojednání v Časopise pro pr. a st. vědu XXIII, na str. 280.

¹⁸⁾ Srv. Pužman: Problémy žaloby o určení arijského původu. (Právní praxe V. 1940, str. 49 a násl.)

¹⁹⁾ Srvn. Pužman na uv. m. str. 51.

²⁰⁾ Viz str. 16 tohoto spisu.

²¹⁾ Srovn. str. 18 tohoto spisu.

na zjištění pokrevního otcovství určitého muže s návrhem na oduznání pokrevního původu od zákonného otce manželského a nadhodil ještě některé jiné problémy, bylo to legislativě popudem, aby přistoupila k normativní úpravě těchto otázek.²²⁾ Je proto také tento posudek nejvyššího soudu důležitým pramenem pro pochopení zásad vládního nařízení č. 180/41 Sb.

Posudek nejvyššího soudu byl uveřejněn ve Věstníku min. sprav. XXIII. 1941, str. 1 a násl. Ministerstvo spravedlnosti vyžádalo si od nejvyššího soudu tento posudek o otázce, zda je možno, vychází-li se ze zásady přípustnosti zvláštní určovací žaloby na zjištění pokrevního původu podle obdoby §§ 158, 159 obč. zák., domáhati se nejenom zjištění, že žalobce není pokrevním dítětem toho, kdo je v matrice takto zapsán, nýbrž i zjištění, že je pokrevním dítětem někoho jiného, — je-li totiž zmíněná druhá žádost v tomto způsobu řízení vůbec přípustna, a v kladném případě, je-li spojení obou žalobních žádostí možné, či snad dokonce nutné.

Nejvyšší soud dovodil, že »podle platného práva nelze se domáhati žalobou znějící na zjištění, že muž zapsaný v matrice jako otec není pokrevním otcem, i zjištění, že žalující strana byla zplozena určitou jinou osobou a že tento druhý výrok nelze pojmouti do rozsudku bez účastenství oně třetí osoby na sporu.«

K tomuto posudku dospěl nejvyšší soud na základě těchto úvah:

»Podle platného práva nelze souhlasiti s názorem, že další žádání ve sporu o zjištění pokrevního původu, že žalující strana je pokrevním dítětem jiného určité pojmenovaného muže, je toliko formální a že může býti tento vztah vysloven rozsudkem ve sporu, na kterém není pokrevní otec jako strana zúčastněn. Tímto rozsudkovým výrokem je přece dotýčný muž v každém případě dotčen ve svých rodinných a nehmotných právech, i když mu snad z toho nehrozí hned majetkové povinnosti. Proto nelze rozhodovati ve sporu o něm bez něho.

Ovšem dítě se může za nynějšího právního stavu po zjištění, že muž zapsaný v matrice jako otec není jeho otcem, domáhati samostatnou žalobou podanou proti tomu, koho pokládá za svého pokrevního otce, zjištění, že tento muž jest jeho pokrevním otcem. Tato druhá žaloba je rovněž žalobou určovací podle § 228 c. ř. s., a právní zájem na určení je dán týmiž hledisky jako při žalobě prvé, neboť negativní zjištění, že v matrice zapsaný manželský otec není otcem pokrevním, nestačí tam, kde záleží na rasovém původu, neboť nevylučuje možnost, že pokrevní otec je též nearijec. K dokladu svého arijského původu tedy dítě potřebuje i pozitivní zjištění, kdo je jeho pokrevním otcem. Spojení obou žalob (na negativní a pozitivní zjištění

²²⁾ Srovn. Loula: Spory o pokrevní původ. (Nové zákony a nařízení, roč. III, str. 109 a násl.)

krevního původu) není za nynějšího právního stavu možné. Vadi tomu předpisy o příslušnosti, neboť pro prvou žalobu je příslušný sborový soud podle § 50, číslo 3 j. n., pro druhou — soud okresní podle § 49, č. 2 j. n.; v obou případech jde o příslušnost výlučnou (§ 104 j. n.) a na straně žalovaných nejde o společenství v rozepří (§§ 11 a násl. c. ř. s.)«

V další části posudku zabývající se úvahami o případných opatřeních legislativních dovedil nejvyšší soud, že i když opatrovník k obhájení manželského zrození při sporech podle §§ 158, 159 obč. z. zastupuje veřejný zájem na materiální pravdě jako dřívější obhájce svazku manželského, nelze přehlédnouti, že v řízení o žalobě na odůznání manželského původu neplatí dnes zásada vyšetřovací, ale pojednávací, že tento opatrovník (jinak než tomu bylo u obhájce manželského svazku) není nucen užití opravných prostředků, může spor skončiti uznáním, smírem, kteréž mají absolutní účinek proti každému a odůznání manželského původu bude podle toho zapsáno v matrice narozených (Klang. Kom. I., str. 894, k § 158 obč. zák.). Nešlo by tedy při analogickém použití ustanovení §§ 158, 159 obč. zák. a článku IV. uvoz. zák. k c. ř. s. dovoditi, jak činí Dr. Gerlich ve svém pojednání »Žaloba na zjištění pokrevního původu« v Časopisu pro právní a státní vědu, roč. XXIII, 1940, č. VII, z povahy statusového sporu, že řízení o žalobě na zjištění pokrevního původu je ovládáno zásadou oficiality, a že nelze vynéstí rozsudek pro uznání. Z povahy statusového sporu podle §§ 158, 159 obč. zák. plyne jen, že rozhodnutí ve sporu tom má platnost proti všem osobám i na sporu nezúčastněným.

Tento posudek nejvyššího soudu nadhodil — jak již shora zmíněno — k řešení několik zásadních otázek našeho problému. Především je to otázka účasti pokrevního otce na sporu o určení pokrevního otcovství, která byla pak také ve vládním nařízení č. 180/41 Sb. vyřešena.

Pokud však jde o otázku spojení obou žalobních žádostí na určení pokrevního původu — negativní a pozitivní — mám za to, že tato otázka souvisela úzce s otázkou přípustnosti žaloby v každém konkrétním případě jako žaloby určovací. Nejvyšší soud uznal, že dítě se mohlo za tehdejšího právního stavu po zjištění, že muž zapsaný v matrice jako otec není jeho otcem, domáhati samostatnou žalobou podanou proti tomu, koho pokládá za svého pokrevního otce, zjištění, že tento muž jest jeho pokrevním otcem. Také tuto žalobu pokládal nejvyšší soud za žalobu určovací podle § 228 c. ř. s. a k odůvodnění právního zájmu na určení v posudku uvedl, že negativní zjištění, že v matrice zapsaný manželský otec není otcem pokrevním, nestačí tam, kde záleží na rasovém původu, neboť nevylučuje možnost, že pokrevní otec je též narijec.

Musíme však vycházeti ze základní podmínky určovací žaloby, totiž právního zájmu na určení, který lze uznati toliko tam, kde požadované určení má pro žalobce význam právním řádem vyjádřený. Proto lze odůvodniti žalobcův právní zájem na zjištění skutkovým tvrzením, že manželský otec uvedený v matrice, je narijského původu, kdežto muž, o jehož zjištění za pokrevního otce jest žalováno, je arijec.²³⁾ Jenom tak totiž se dá odůvodniti žalobcův právní zájem na určení pokrevního původu; jsou-li však oba mužové i manželský otec i otec pokrevní narijského původu, nemůže se určením pokrevního původu na rasovém původu žalobcově nic změnit, takže nelze již z toho důvodu uznati žalobcův právní zájem na určení jeho pokrevního původu.

Ježto s tohoto hlediska dlužno zkoumati hned od počátku právní základ žaloby a řešiti tedy zároveň s odůznáním pokrevního původu od otce manželského také otázku skutečného pokrevního otcovství, jest účelné spojení obou žalobních žádostí jak na negativní tak i pozitivní určení pokrevního původu. Svědčí pro to jednak důvody procesní ekonomie a hlavně pak ten důvod, že by nebylo možné, aby ve sporu o pozitivní určení pokrevního původu bylo žalováno na určení jiného pokrevního otce, než jaký byl udáván — a při zkoumání přípustnosti určovací žaloby s hlediska osvědčeného právního zájmu žalobcova také zjištěn — ve sporu negativním o odůznání pokrevního otcovství manželského otce v matrice zapsaného. Z toho je patrné, že obě zjištění spolu tak úzce souvisí, že je nelze oddělovati.

S tím pak úzce souvisí otázka věcné příslušnosti soudu.

Jako hlavní důvod proti spojení obou žalobních žádostí (negativní na určení pokrevního původu od jiného než matrikového otce a pozitivní na určení pokrevního otcovství určitého muže) v jedné žalobě uvádí posudek nejvyššího soudu předpisy o příslušnosti. Podle názoru nejvyššího soudu je pro prvou žalobní žádost příslušným sborový soud podle § 50, č. 3 j. n., pro druhou žalobní žádost pak soud okresní podle § 49, č. 2 j. n.

Kromě shora vyličených důvodů, které svědčí pro spojení obou žalobních žádostí, nepokládám za přípustné použití ustanovení § 49, č. 2 j. n. To především z toho důvodu, že toto ustanovení odkazuje do výlučné příslušnosti okresních soudů jen spory o otcovství k nemanzelskému dítěti — Streitigkeiten über die Vaterschaft zu einem unehelichen Kinde. O něco takového se zde při uznání pokrevního otcovství nejedná. Ostatně i kdybychom připustili určitou analogii otcovství pokrevního s nemanželským, zase bychom je nemohli podřaditi pod tento kompetenční předpis zákona, neboť zákon nemluví

²³⁾ Také Loula na uv. str. 110 pokládá za samozřejmé, že pokrevní otec, který má býti podle žalobní žádosti zjištěn, je arijského původu.

o nemanželském otcovství, nýbrž o otcovství k nemanželskému dítěti. Oduznutí pokrevního původu nečiní ještě dítě nemanželským, neboť manželský původ mu formálně zůstává. Nelze tedy spor o uznání pokrevního původu podřadit § 49, č. 2 j. n., neboť nejde o dítě nemanželské.

Dalším důvodem, svědčícím proti příslušnosti okresního soudu podle § 49, č. 2 j. n. a pro příslušnost soudu krajského podle § 50, č. 3 j. n., je srovnání obou těchto kompetenčních předpisů, které jsou korespondujícími ustanoveními. Oba jednají o příslušnosti pro spory mezi rodiči a dětmi, při čemž § 49, č. 2 j. n. odkazuje do příslušnosti okresních soudů rozepře o otcovství k nemanželskému dítěti, § 50, č. 3 j. n. pak odkazuje do příslušnosti krajských soudů »všechny jiné, nikoli ryze majetkové rozepře, vznikající z poměru mezi rodiči a dětmi«. Tím je zřejmé vyslovena generální kompetence krajského soudu a jen spory o otcovství k nemanželskému dítěti z ní vyňaty a přikázány soudu okresnímu. Ze srovnání citovaných ustanovení zákona lze dovodit, že zákonodárce chtěl zcela obyčejné a běžné spory paternitní ponechat u okresních soudů, ostatní výjimečné případy, které by se kdy mohly naskytnouti, pak odkázal soudům krajským. Žaloby o pokrevní původ jsou pak jistě něčím mimořádným.

Také tato otázka věcné soudní příslušnosti, pokud snad byly v tom směru pochybnosti, byla vyřešena vládním nařízením č. 180/41 Sb. tak, že všechny tyto spory byly odkázány do výlučné příslušnosti krajských soudů. Názor hájený Másilkem,²⁴⁾ že charakter paternitního sporu, jaký má pozitivní žaloba na zjištění pokrevního původu, by mohl svědčeti proti věcné příslušnosti krajského soudu a odůvodňovati příslušnost soudu okresního, je zcela nesprávný, neboť přehlíží doslov § 50, č. 3 j. n., kterým je naprosto jasně vyslovena generální kompetence krajského soudu pro »všechny jiné, nikoli ryze majetkové rozepře, vznikající z poměru mezi rodiči a dětmi«. Z této generální kompetence krajského soudu jsou vyňaty jen spory o otcovství k nemanželskému dítěti podle § 49, č. 2 j. n., jak shora bylo vyloženo.

Při počátečním rozhodování sporů o pokrevní původ byla praxe soudů velmi roztráštěná a různá, ať šlo o zásadní otázku přípustnosti těchto žalob nebo o způsob jich projednávání či úpravu petitu žaloby a rozsudečného výroku.²⁵⁾

Nejvyšší soud v prvním případě, který rozhodl ještě před účinností vládního nařízení č. 180/41 Sb., vyslovil názor, že zásadně je určovací žaloba na zjištění pokrevního původu přípustná, že však obhájce manželského zrození je pasivně legitimován toliko k žalobě o ur-

²⁴⁾ Srv. Másilko: Ještě k určení arijského původu cestou procesní. (Finanční zpravodaj 1941, str. 38.)

²⁵⁾ Srv. praktické případy uvedené v Právní praxi, roč. V, str. 54 a 113.

čení, že žalobce svým původem nepochází od muže, který je podle zákona jeho manželským otcem, naproti tomu k žalobě o určení, že žalobce pochází pokrevním původem od určitého muže, nelze přiznati pasivní legitimaci za života pokrevního otce obhájci manželského zrození samotnému.

V tomto rozhodnutí nebyla sice výslovně řešena otázka věcné soudní příslušnosti pro pozitivní určení pokrevního původu. Obsahem svého rozhodnutí však nejvyšší soud uznal věcnou příslušnost senátu krajského soudu také pro žalobu na pozitivní určení pokrevního původu žalobce od určitého muže. Tím upustil nejvyšší soud od názoru, projeveného v posudku, uveřejněném ve Věstníku min. sprav. a shora reprodukováném,²⁶⁾ podle kterého pro žalobu na pozitivní zjištění pokrevního původu je příslušným okresní soud podle § 49, č. 2 j. n. Nejvyšší soud totiž — ve svém rozhodnutí — tuto část žalobní žádosti změnou nižších rozsudků zamítl z meritorních důvodů (pro nedostatek pasivní legitimace obhájce manželského zrození), v kteréžto otázce se přizpůsobil připravované úpravě legislativní.

Průběh sporu, projednaného a rozhodnutého senátem krajského soudu civilního v Brně dne 8. října 1940 č. j. Ck I 153/40-4, vrchním soudem v Brně dne 1. listopadu 1940 č. j. Co I 272/40-9 a nejvyšším soudem dne 4. dubna 1941 č. j. Rv II 594/40-1, byl takovýto:

Soud první stolice uznal podle žalobní žádosti, že se zjišťuje, že žalobkyně zapsaná v matrice jako manželská dcera X. Y., není pokrevní dcerou X. Y., nýbrž jest pokrevní dcerou Bohumila H. Žaloba s tímto petitem byla podána proti žalovanému obhájci manželského zrození.

V důvodech rozsudku první soud uvedl: Žalobkyně tvrdí, že se narodila dne 28. června 1905 a poněvadž její matka v té době byla provdána za X. Y., byla žalobkyně zapsána v matrice narozených jako manželská dcera X. Y. a jeho manželky Marie. Žalobkyně však pokrevně nepochází z manželství své matky s X. Y., neboť tento není jejím zploditelem. Již před kritickou dobou před narozením žalobkyně se matka žalobkyně v důsledku roztržky od svého manžela odstěhovala a žila od něj odděleně. V kritické době se pak matka žalobkyně se svým manželem vůbec nestýkala, takže X. Y. není pokrevním otcem žalobkyně. Jejím pokrevním otcem je Bohumil H., narozený 19. března 1878 v Č., s nímž se matka žalobkyně v kritickou dobu stýkala a který otcovství k žalobkyni jak před jejím narozením, tak i později uznával. Poněvadž manžel matky žalobkyně nepopřel práva, zůstala žalobkyně zapsána v matrice jako jeho manželská

²⁶⁾ Viz str. 21 a d. tohoto spisu.

dcera. Tento zápis neodpovídá pokrevnímu původu žalobkyně, avšak za platnosti dřívějšího právního řádu neměla otázka pokrevního původu právního významu a nemohla býti právně řešena. Podle práva rasového, platného na území Protektorátu Čechy a Morava, je však otázka pokrevního původu právně významná. Rodiče X. Y. náleželi k náboženské společnosti židovské, rodiče Bohumila H. byli arijci. Dne 16. září 1935, ani po tomto dni, žalobkyně nenáležela k náboženské společnosti židovské a jest provdána za arijce. Má proto právní zájem na zjištění svého pokrevního původu.

Žalobkyně proto navrhla, aby rozsudkem bylo vysloveno, že nepochází pokrevně od manžela své matky X. Y., nýbrž jest pokrevní dcerou Marie Y. a Bohumila H., nar. 19. března 1878.

Žalovaný opatrovník manželského zrození navrhl zamítnutí žaloby, popřel její skutkový přednes a namítl, že žaloba jest z hlediska §§ 158, 159 obč. zák. nepřijatelná, takže není pasivně legitimována.

Soud s ohledem na to, že jde o určovací žalobu ve smyslu § 228 c. ř. s., při níž dlužno z úřadu přihlížeti k jejím zákonným předpokladům, a s ohledem na zvláštní povahu uplatněného nároku, zkoumal nejprve právní základ žaloby.

V tom směru uznal soud, že žalobkyně se nedomáhá odůvodnění svého manželského původu, nýbrž určení svého pokrevního původu odlišného od původu manželského. Takovou určovací žalobu považuje soud za přípustnou s ohledem na platné předpisy rasové, z nichž plyne právní zájem žalobkyně na požadovaném zjištění. Tento právní zájem je také prokázán předloženými doklady o nearijském původu manžela matky žalobkyně, příl. C. a D., doklady o arijském původu tvrzeného pokrevního otce — Bohumila H., příl. F., G., dále křestním listem žalobkyně, příl. D., podle něhož žalobkyně od 21. června 1935 náležela k církvi římsko-katolické, dále oddacím listem, příl. I., podle něhož uzavřela dne 7. VII. 1935 manželský sňatek podle obřadu římsko-katolického s drem T., jehož arijský původ jest prokázán ostatními doklady.

Ježto zjištění pokrevního původu se dotýká osobního stavu žalobkyně, jde v tomto sporu o věc statusovou. Proniká tu tedy veřejný zájem na zjištění pravdivosti skutečného stavu, takže jest povinností soudu, aby k této okolnosti přihlížel a všemi procesními prostředky ji napomáhal. Poněvadž není o tom zvláštních ustanovení, platí pro řízení předpisy druhé části c. ř. s. Ježto však stranám podle povahy věci nepřísluší dispozice o předmětu rozepře, takže nelze vynést ani rozsudek pro zmeškání, vzdání, nebo uznání, nebyl o žalobě konán první rok. V otázce potřeby důkazů dlužno tu v plném rozsahu použití analogie § 158 obč. zák., takže této žalobě možno vyhověti jen tenkrát, prokáže-li se bezpečně, že manžel matky žalobkyně naprosto s touto v kritické době nesouložil, a zjistí-li se bezpečně soulož tvrže-

ného pokrevního otce s matkou žalobkyně v kritické době. Než ani tu nestačí pouhé svědectví matčino, nýbrž toto jest jen hlavním důkazem, který však musí býti doplněn ještě důkazy dalšími.

Pokud jde o pasivní legitimaci žalovaného obhájce manželského zrození, uznal soud, že je k této žalobě pasivně legitimován. To především proto, že se jedná o dítě manželské, jehož manželský původ může býti rozhodnutím o pokrevním původu dotčen. V případě kladného vyřízení žalobní žádosti sice žalobkyni manželský původ zůstane, zůstane však z něho toliko formální příslušnost k rodině ve smyslu rodinného práva občanského. Tím jest nesporně manželský původ žalobkyně dotčen. Z toho plyne pasivní legitimace obhájce manželského zrození pro tento spor, neboť jest povinností tohoto obhájce hájiti veřejný zájem na objektivní pravdivosti zjištění pokrevního původu žalobkyně v tomto sporu.

Příslušnost tohoto soudu jest dána ustanoveními § 50, č. 3, § 100 j. n., neboť jde o nikoliv majetkový spor z poměru mezi dcerou a otcem a žalobkyně má své obecné sudiště v obvodu tohoto soudu.

Soud zjistil na základě předložených listů rodného příl. C. a křestního příl. D., že žalobkyně se narodila dne 28. června 1905 a dále zjistil na základě přísežného seznání svědků Marie Y., X. Y. a Bohumila H., že matka žalobkyně se v době kritické, — která s ohledem na zjištěné datum narození žalobkyně je od 1. září do 30. prosince 1904 — vůbec nestýkala se svým manželem X. Y., nýbrž, že se v kritické době stýkala pohlavně s Bohumilem H. Soud uvěřil seznání těchto svědků, jichž výpovědi si v ničem neodporovaly, působily na soud dojmem naprosto pravdivosti a byly doloženy předloženými úředními doklady. Podle oddacího listu, příl. R., byla matka žalobkyně oddána s X. Y. dne 15. srpna 1904. Podle souhlasného jejich seznání žili manželé spolu manželsky jen nejvýše 5 dní, takže přerušili spolu manželské soužití nejpozději 20. srpna 1904, tedy ještě před počátkem kritické doby a obnovili je až po narození žalobkyně. Pro objektivní pravdivost seznání všech tří jmenovaných svědků, svědčí také soudem z vlastního pozorování konstatována nápadná podoba žalobkyně s Bohumilem H. a pohnutí, jehož se žádný ze svědků neubráníl při své svědecké výpovědi před soudem. Šlo o skutečnosti takového významu pro jejich soukromý život, takže soud věří, že jim zůstaly v paměti zachovány i po tak dlouhé době.

Podle tohoto zjištění a výslovného prohlášení svědka Bohumila H., že souhlasí s tím, aby soudem bylo vysloveno, že žalobkyně je jeho pokrevnou dcerou, uznal soud právem, jak ve výroku jest uvedeno. Přípustnost té části výroku, kterou bylo uznáno na zjištění pokrevního otcovství Bohumila H. k žalobkyni, je odůvodněna tím, že zjištěním pokrevního vztahu nejsou nikterak zjištěny právní povinnosti pokrevního otce k dítěti, neboť z tohoto pokrevního poměru žádné po-

vinnosti podle občanského práva pokrevnímu otci neplynou. Může tedy tento pokrevní vztah býti vysloven rozsudkem ve sporu, na kterém není pokrevní otec jako strana zúčastněn. V tomto sporu totiž nejde o řešení soukromoprávních otázek, zda dítě jest původu manželského či nemanželského, s účinkem pro majetkové právo rodinné (srovn. rozh. č. 17.094 Sb. n. s.). Jde tu jednak o určení takového osobního vztahu žalobkyně, z kterého nemůže ona vyvozovati žádné majetkové nároky vůči komukoliv, tedy ani vůči svému pokrevnímu otci, jednak o takové statusové určení, které má obecnou platnost proti každému, aniž je tím někdo ve své právní sféře dotčen. Ježto pro toto zjištění byl průvodním řízením získán bezpečný podklad i při přísném zkoumání provedených důkazů, bylo i této části žalobní žádosti vyhověno.

Ani v tomto směru není odůvodněna námitka pasivní legitimace žalovaného obhájce manželského zrození. Jeho pasivní legitimace je tu dána také tím, že určení pokrevního otce vedle otce manželského se dotýká manželského zrození dítěte, a konečně tím, že nemůže zde býti žalován ani manželský ani pokrevní otec, nýbrž jen obhájce manželského zrození, hájící veřejný zájem na objektivní pravdivosti pokrevního původu. Ostatně pasivní legitimace je vyloučena u manželského otce tím, že jeho právní postavení je vymezeno výslovným ustanovením § 158 obč. zák., a u pokrevního otce tím, že sám svým dobrovolným uznáním nemůže žalobkyni propůjčiti odvození ze svého krevního původu, takže nemůže býti ani o takové uznání žalován. Je proto i zde pasivně legitimován jen žalovaný obhájce manželského zrození.

Odvolací soud nevyhověl odvolání žalovaného obhájce manželského původu a rozsudek soudu první stolice potvrdil. V důvodech uvedl:

Odvolací důvody nesprávného hodnocení věci po stránce skutkové a nesprávného posouzení po stránce právní neobstojí.

Prvý soud správně zjistil z listinných důkazů, že kritická doba vzhledem k datu narození žalobkyně trvala od 1. září 1904 do 30. prosince 1904. Prvý soud konal řízení podle vyhledávací zásady a zjistil správně z výpovědi svědků, že matka žalobkyně v této kritické době se nestýkala pohlavně se svým manželem. Tímto průvodním řízením bylo správně zjištěno, že matka žalobkyně se nestýkala se svým manželem ani před počátkem kritické doby, t. j. nejpozději od 20. srpna 1904. Od tohoto dne až do narození žalobkyně uplynulo nejméně 313 dnů, takže jest vyloučeno, aby manžel matky žalobkyně byl zploditelem žalobkyně. Z názoru odvolatele, že počátek kritické doby je velmi blízký době, kdy matka žalobkyně se stýkala naposledy se svým manželem, nelze pro skutkový stav nic vyvozovati, neboť zákon zná pouze přesně vymezenou kritickou dobu, to znamená, že otcem dítěte může býti pouze ten, kdo s matkou v kritické době obcoval. Nejzazší hranicí

kritické doby je třístý den, počítaný zpět ode dne narození dítěte. Třístý den jako nejzazší hranici určil zákon proto, že zplození dítěte před touto dobou je podle přírodních zákonů vyloučeno.

Tato žaloba není, jak procesní soud správně zjišťuje, žalobou podle §§ 158, 159 obč. zák. Nejde tu o žalobu na oduznutí manželského původu, nýbrž o žalobu na zjištění pokrevního původu, odlišného od manželského původu.

Otázka pokrevního původu žalobkyně může býti předmětem určovací žaloby podle § 228 c. ř. s., neboť pokrevní původ představuje právní poměr podle § 228 c. ř. s. Žalobkyně má právní zájem na zjištění svého skutečného pokrevního původu, pokud jde o otázku, zda žalobkyně má arijského nebo židovského zploditele. Tento názor zastává judikatura říšského soudu, jež v podobných případech připouští určovací žalobu podle § 256 německého civilního soudního řádu. Podmínky přípustnosti určovací žaloby podle § 228 c. ř. s., platného v Protektorátě Čechy a Morava, jsou tytéž jako podmínky určovací žaloby podle § 256 něm. civilního soudního řádu. Proto vrchní soud souhlasí s názorem říšského soudu, že výše zmíněná určovací žaloba je přípustná i podle § 228 c. ř. s., platného v Protektorátu Čechy a Morava.

Obhájce manželského původu je pasivně legitimován i pro žalobu na zjištění pokrevního původu žalobkyně, neboť zastupuje veřejný zájem o materiální pravdu. (Rozhodnutí říšského soudu ze dne 2. října 1939 — VIII 142/39, které bylo ve výtahu uveřejněno v časopisu Deutsche Justiz z r. 1939 na straně 1837.)

Nejvyšší soud částečně vyhověl dovolání žalovaného opatrovníka k obhájení manželského původu a napadený rozsudek odvolacího soudu i rozsudek prvního soudu změnil tak, že se zamítá žalobní žádost, aby bylo určeno, že žalobkyně je pokrevní dcerou Bohumila H. Jinak odvolání nevyhověl, takže výrok soudu první stolice, že žalobkyně není pokrevní dcerou X. Y. vstoupil v moc práva.

Z důvodů nejvyššího soudu:

Dovolání, opřené o dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci (§ 503, čís. 4 c. ř. s.), je částečně opodstatněno.

I. Nelze přisvědčiti dovolání, že při žalobě o určení pokrevního původu nejde o určení právního poměru podle § 228 c. ř. s., ale o zjištění skutečnosti, že žalující strana nebyla zplozena tím, kdo podle zákona je jejím manželským otcem. Pokrevní původ, pokrevní poměr má význam a účinky jak v nyní platném právu veřejném, tak i v právu soukromém a přesahuje svým významem vztahy osob na sporu zúčastněných, pro něž má podle zákonů o Židech zvláštní význam co do jejich osobního stavu. Je tudíž právním poměrem ve smyslu § 228 c. ř. s. Žalobkyně prokázala svůj nutkový právní zájem na určení svého po-

krevního původu a jsou tudíž splněny předpoklady určovací žaloby podle § 228 c. ř. s.

Z toho, že nejde o odpírání manželskému původu podle §§ 158 a 159 obč. zák., neplyne, že nutno žalobu zamítnouti, jak má za to dovolatel. Je důsledkem podstatné změny právního řádu, že se soudy musí vypořádati s otázkou pokrevního původu a důsledky z toho pro jednotlivce plynoucími, dokud nedošlo k úpravě zákonné, a podřaditi tyto případy pod zákon (§ 7 obč. zák.). Jest proto »hleděti k podobným případům v zákonech zřejmě rozhodnutým« (§ 7 obč. zák.). Ježto určení, že žalobkyně svým původem nepochází od muže, který je podle zákona jejím manželským otcem, dotýká se osobního stavu žalobkyně a podobá se odpírání manželského původu podle § 159 obč. zák., nutno obdobně podat žalobu, pokud jde o určení, že žalobkyně pokrevním původem nepochází od muže, jenž je podle zákona jejím manželským otcem, proti opatrovníku k obhájení manželského zrození a provésti řízení analogicky podle předpisů platných pro odpírání manželskému původu (§ 158 obč. zák., čl. VI, čís. 1 uvoz. zák. k c. ř. s.), v němž platí ovšem ustanovení § 158 obč. zák. o důkazu, že totiž musí býti otcovství manžela matky s úplnou bezpečností vyloučeno.

Ve výše uvedených směrech posoudily tudíž nižší soudy věc správně, pokud jde o určení, že žalobkyně nepochází pokrevním původem od muže, který je podle zákona jejím manželským otcem, a v tom směru není uplatněný dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci (§ 503, čís. 4 c. ř. s.) opodstatněn.

II. Opatrovníku k obhájení manželského zrození nelze však samotnému za života pokrevního otce přiznati ani podle analogického výkladu platného práva pasivní legitimaci k určení, že žalobkyně pochází pokrevním původem od Bohumila H. Je-li pokrevní poměr poměrem právním, nelze rozhodovati ve sporu, v němž jde o to, pochází-li žalobkyně původem od určité osoby, bez její účasti jako strany žalované ve sporu. Platí tudíž zásada civilního řádu soudního, že se rozsudek týká toliko stran na sporu zúčastněných (res iudicata ius facit inter partes tantum). Prohlášení s v ě d k a Bohumila H. (č. I. 7), že souhlasí, aby bylo soudem vysloveno, že žalobkyně je jeho pokrevní dcerou, nemá významu co do rozsudečného výroku. Vůle stran nebo jiných účastníků ve sporu se může uplatňovati co do předpisů soudního řízení jen tam, kde a pokud to civilní soudní řád připouští. Rozsudek podle civilního soudního řádu může právně upravovati sporný poměr jen mezi stranami sporu. Pokud tedy bylo do rozsudku pojato i určení, že žalobkyně je pokrevní dcerou Bohumila H., je dovolání důvodné a bylo rozhodnuto, jak se stalo.

III. Úprava sporů o rodový a pokrevní původ vládním nařízením č. 180/41 Sb.

Vládní nařízení ze dne 7. května 1941, č. 180 Sb. vyřešilo otázku, kterou jsme v předchozích kapitolách probírali jen jako otázku pokrevního původu, daleko šířeji, zejména upravilo také otázku rodového původu. Ježto dosavadní vývoj otázky v literatuře a judikatuře ukázal, že otázku pokrevního původu lze řešiti jen podle analogie rodového původu a v souvislosti s ním, upravilo vládní nařízení s hlediska nynější potřeby především řízení ve sporech o rodový původ (§ 1 nař.) a řízení ve sporech o pokrevní původ podřadilo pak týmž předpisům (§ 2 nař.).

Řadu otázek však upravilo vládní nařízení jinak, než jak byly dosud prakti v souhlase s literaturou při hledání možností řešení pojímány. Probereme proto každou ze základních otázek, které s celým problémem souvisí, zvláště.

1. Spory o rodový původ.

Vládní nařízení rozeznává dvě skupiny žalob, jichž projednávání po stránce procesní upravuje. První skupinu tvoří žaloby o rodový původ.

Do této skupiny patří všechny dosavadním právem upravené žaloby o manželský původ dítěte. Tedy především žaloby o uznání nebo oduznání manželského původu dítěte podle §§ 155 až 159a obč. zák. Dále sem patří spory, které judikatura postavila těmto sporům na roveň, t. j. spory o bezúčinnost legitimace napotomním sňatkem rodičů, v nichž žaluje dítě opatrovníka svého manželského původu na určení, že nebylo zplozeno tím, kdo uznal k němu nemanželské otcovství a po té pojal matku dítěte za manželku. Ustálená praxe nejvyššího soudu, vyjádřená zejména v rozhodnutí č. 17.094 Sb. n. s. civ., uznala pro tyto spory obdobu § 158 obč. zák., ovšem až na to, že podle povahy věci lze aktivní legitimaci přiznati jen otcí a dítěti, které tu však není omezeno projevem vůle toho, kdo platí za jeho manželského otce, ani nějakou lhůtou k podání žaloby. Pasivně je k žalobě legitimován vždy opatrovník k obhájení manželského původu a k rozhodování výlučně příslušným senát krajského soudu. Tato praxe byla ustanovením § 1, odst. 3 vládního nařízení také normována.

Ke sporům o rodový původ nepatří spory o nemanželské otcovství, neboť v těchto sporech se nerozhoduje o rodovém původu dítěte, nýbrž toliko o tom, zda je splněna zákonná domněnka § 163 obč. zák., podle které je žalovaného »pokládati« za nemanželského otce, a to jenom za tím účelem, aby byla výrokem o uznání nemanželského otcovství zjištěna povinnost nemanželského otce k plněním v občanském zákoně stanoveným, zejména k placení výživného (§ 166 obč. zák.), útrat slehnutí a šestinedělí (§ 167 obč. zák.) a t. d.

Ani spory o pokrevní původ nelze zahrnouti mezi spory o rodový původ, neboť ve sporech o pokrevní původ se zjišťuje toliko biologický původ dítěte, nemění se však ničeho na rodinné jeho příslušnosti ve smyslu občanského práva, tedy na jeho původu rodovém. Proto tvoří spory o pokrevní původ skupinu zvláštní.

2. Spory o pokrevní původ.

Přípustnost žalob na zjištění pokrevního původu upravilo vládní nařízení v rozsahu daleko širším, než tomu bylo dosud, a to hlavně v tom směru, že je výslovně připustilo také na určení pokrevního původu dětí nemanželských.

Vládní nařízení upravuje pro děti manželské přípustnost těchto žalob tak, že především v § 2, odst. 1, č. 1 stanoví přípustnost žaloby na určení, že někdo není pokrevním dítětem osoby, která je po zákonu jeho manželským otcem. Kromě tohoto negativního zjištění připouští pak v č. 2 téhož ustanovení žalobu na určení, že někdo, kdo není pokrevním dítětem osoby, která je po zákonu jeho manželským otcem, je pokrevním dítětem určité osoby jiné. Formulace »kdo není pokrevním dítětem osoby, která je po zákonu jeho manželským otcem« vylučuje, aby bylo žalováno na pozitivní určení pokrevního otce, dokud není oduznáno pokrevní otcovství manželského otce. Ustanovení odst. 4, § 2 nařízení však stanoví výjimku, že obou zjištění se lze domáhati jedinou žalobou. Tento způsob žalob bude asi v praxi nejběžnější, neboť je také procesně nejúspěšnější.

Pro děti nemanželské připouští § 2, odst. 1, č. 3 nařízení žalobu na »určení pokrevního původu dítěte nemanželského« bez dalšího omezení. To znamená, že nemanželské dítě se může kdykoliv domáhati určení svého pokrevního otce bez ohledu na to, zda již bylo či nebylo rozhodnuto o jeho nemanželském otcí buď paternitní žalobou nebo uznáním v nesporném řízení. Neboť, jak již bylo opětovně v našich úvahách zdůrazněno, nemá určení nemanželského otcovství vůbec žádnou platnost ani pro rodový ani pro pokrevní původ dítěte.

Široká formulace § 2, odst. 1, č. 3 nařízení pak připouští nejen žalobu na určení pokrevního otce, nýbrž také žalobu na určení pokrevní matky, neboť v praxi se vyskytují také případy, které odpovídají staré zásadě římského práva: mater semper certa, pater incertus.

Mohou totiž nastati případy, že matka není v matrice zapsána, protože byla v době zápisu neznámá, nebo případy dětí podvržených a pod. Také u takových dětí možno nyní zjišťovat jejich pokrevní původ se strany matčiny.

3. Spory z rodinného práva.

Vládní nařízení obsahuje v ustanovení § 1, odst. 2 předpis obecně procesní, který přesahuje rámec otázek nařízením upravených. Vyplňuje tím citelnou mezeru procesního práva v otázce provádění krevní zkoušky v civilním sporném řízení, a to tím způsobem, že ukládá povinnost stranám, svědkům a dítěti, o jehož původ jde, podrobiti se vyšetření po stránce dědičnosti a rasového původu, zejména pak trpěti odnětí krve k provedení krevní zkoušky. Dosud mohl soud ve sporu uložit takovou povinnost jen stranám, na její nesplnění však nebylo jiné sankce než volné uvážení podle § 272 c. ř. s. při hodnocení důkazů v neprospěch strany, která bez náležitých důvodů odpírala podrobiti se znaleckému vyšetření neb odnětí krve. Nařízení upravuje také tuto otázku, zejména stanoví přímé donucení, aby provedení důkazu i přes odpor dotyčné osoby bylo zabezpečeno.

Tato ustanovení se vztahují nejen na spory o rodový a pokrevní původ, upravené tímto nařízením, nýbrž všeobecně na všechny spory z rodinného práva. Vztahují se tedy také na spory o neplatnost manželství, rozvod a rozluku.

Není jasno, zda se vztahují též na spory o uznání nemanželského otcovství, neboť tyto spory sice lze také zahrnouti pod širší pojem sporů z rodinného práva, ježto se tu rozhoduje o vztazích upravených občanským právem rodinným; na druhé straně však nelze přehlédnouti, že § 165, odst. 1 obč. zák. výslovně vylučuje nemanželské děti z rodinných vztahů k nemanželskému otcí, takže ve sporu o uznání nemanželského otcovství nejde o spor z rodinného práva v užším smyslu. Ani z doslovu nařízení ani z důvodové zprávy nelze vyčísti odpověď na tuto otázku. Jediným vodítkem by tu mohla býti podmínka nařízením pro donucovací řízení stanovená, totiž »pokud je toho třeba k zjištění původu.« Při výkladu těchto slov nařízení pak bude záležeti na stanovisku, jaké zaujmeme k paternitním sporům vůbec, jak jsem se o tom zmínil v kapitole druhé.¹⁾ Postavíme-li se totiž na striktní stanovisko doslovu § 163 obč. zák., jak to činí zejména Sedláček,²⁾ pak musíme uznati, že se ve sporu o nemanželské otcovství nejedná o »zjištění původu« dítěte, nýbrž jen o zjištění soulože žalovaného s matkou dítěte v kritické době, a dospějeme k závěru, že ustanovení § 1, odst. 2 nařízení pro spory o nemanželské otcovství neplatí. Vylo-

¹⁾ Viz str. 15—16 tohoto spisu.

²⁾ Srovnej Sedláček, Komentář k § 163 obč. zák., str. 826.

žíme-li však tyto spory se stanoviska praxe, která připouští za účelem vyvrácení zákonné domněnky otcovství ve smyslu § 163 obč. zák. protidůkaz zjišťováním biologického původu nemanželského dítěte, zejména prováděním znaleckého vyšetření dědickobiologického a prováděním zkoušky krve, pak nutně musíme vztáhnouti ustanovení § 1, odst. 2 nařízení také na spory o uznání nemanželského otcovství.

Ostatní ustanovení nařízení se však na paternitní spory vůbec nevztahují, zejména zásada oficiality řízení, takže spory o nemanželské otcovství budou i nadále projednávány podle zásady dispositivní.

4. Rozsah přípustnosti žalob o určení pokrevního původu a otázka právního zájmu na určení.

Jak bylo vyloženo v kapitole druhé tohoto spisu, vycházela literatura a částečně i praxe při dosavadním posuzování přípustnosti žalob na zjištění pokrevního původu z formálního předpokladu, že jde o určovací žaloby podle § 228 c. ř. s., takže musil soud v každém jednotlivém případě zkoumati žalobcův právní zájem na zjištění. Ten pak může být dán jenom tehdy, prokáže-li se, že zjištěním pokrevního původu se změní statusové postavení osoby v příčině jejího rasového původu. Toto stanovisko však osnova nepřijala a připouští žaloby o zjištění pokrevního původu bez uvedeného omezení, takže zjišťování právního zájmu na určení odpadá. Praxe ukáže, zda toto pojetí nepovede k zneužívání také pro takové případy,³⁾ pro něž to nebylo zamýšleno účelem vládního nařízení, které mohlo mít na mysli jen úpravu těchto otázek pro určení rasového původu.

Že podle vládního nařízení č. 180/41 Sb. není třeba zjišťovati právní zájem žalobcův na určení, plyne jednak z formulace § 2, odst. 1, čís. 1 až 3, jež připouští žaloby o pokrevní původ bez jakéhokoliv omezení na původ arijský či nearijský a také bez jakéhokoliv další podmínky, jednak z okruhu osob, jimž odst. 2 téhož paragrafu přiznává aktivní legitimaci k žalobě. Důvodová zpráva pak výslovně uvádí, že vzhledem k zásadnímu významu zjištění skutečného pokrevního původu s hlediska předpisů rasových, třeba žaloby o pokrevní původ připustiti bez zvláštního zkoumání, zda tu je na zjištění těchto skutečností právní zájem ve smyslu § 228 c. ř. s. Že se tak má díti jen s hlediska předpisů rasových, nebylo však v textu vládního nařízení vyjádřeno. Bude proto úkolem praxe, aby správným výkladem vládního nařízení podle jeho ducha připustila žaloby na určení pokrevního

³⁾ Na př. žaloba čistého arijce na oduznání pokrevního původu od arijského manželského otce a na uznání pokrevního původu od jiného arijce, takže se určením pokrevního původu nezmění nic na rasovém původu osoby, o jejíž pokrevní původ jde. Stejný význam bude mít žaloba nearijce na určení, že jeho pokrevním otcem není nearijec, který po zákonu platí za jeho manželského otce, nýbrž jiný nearijec.

původu jenom tam, kde toto určení má praktický význam s hlediska předpisů rasových.⁴⁾ Žaloby ty jsou žalobami určovacími, takže dlužno právní zájem na zjištění ve smyslu § 228 c. ř. s. připustiti jenom v takovém rozsahu, jaký odpovídá významu jejich praktického použití a účelu, za jakým byly připuštěny.

Jedinou výjimku z nutnosti prokazovati právní zájem na zjištění s hlediska předpisů rasových lze připustiti u pokrevního předka, neboť u tohoto jeho osobní zájem může být dostatečným důvodem pro oprávněnost jeho právního zájmu na určení, že určitá osoba je jeho pokrevním dítětem.

5. Soudní příslušnost.

Na předpisech o soudní příslušnosti nebylo vládním nařízením nic měněno. Pouze k odstranění pochybností, o kterých jsme se již zmínili v kapitole druhé, bylo v otázce věcné příslušnosti výslovně ustanoveno v § 2, odst. 2 nařízení, že pro spory o určení pokrevního původu jsou výlučně příslušné krajské soudy, ačkoliv jejich příslušnost je dána již obecným předpisem § 50, č. 3 j. n.

Předpisy o příslušnosti — stejně jako ostatní předpisy procesní — ve sporech o nemanželské otcovství zůstaly nedotčeny, takže o těchto sporech budou — a to bez ohledu na pokrevní původ dítěte — jednati a rozhodovati podle § 49, č. 2 j. n. okresní soudy podle dosud platných ustanovení.

Místní příslušnost se ve sporech o rodový nebo pokrevní původ bude řídit podle toho, zda bude žalován jen opatrovník k zjištění pokrevního původu, či zároveň s ním pokrevní předek (§ 2, odst. 5 nař.). V posléze uvedeném případě bude ve sporech o pokrevní původ místní příslušnost dána obecným sudištěm pokrevního předka (§ 65 j. n.), v ostatních případech sporů o pokrevní původ a ve všech sporech o rodový původ pak vždy obecným sudištěm osoby, o jejíž rodový nebo pokrevní původ jde (§ 100 j. n.).

Poněvadž spory o rodový a pokrevní původ jsou spory statusovými, bude pro otázku příslušnosti soudů německých a soudů protektorátních rozhodnou protektorátní či jiná státní příslušnost osoby, o jejíž rodový nebo pokrevní původ jde.

6. Aktivní a pasivní legitimace.

Na dosavadních předpisech o aktivní a pasivní legitimaci ve sporech o rodový původ včetně pod pojem těchto sporů zahrnutých sporů o bezúčinnost legitimace dodatečným sňatkem rodičů nebylo vládním nařízením nic měněno.

⁴⁾ Srovnej předpisy o tom, kdo se považuje za Žida, na str. 9 tohoto spisu. S tohoto hlediska budou nepřipustnými žaloby uvedené v předchozí poznámce ³⁾.

Aktivní legitimace pro všechny druhy sporů o pokrevní původ byla přiznána (§ 2, odst. 3 nař.) především tomu, o jehož pokrevní původ jde, dále jeho příbuzným v přímé řadě, jeho manželu, jeho pokrevnímu předkovi a také, je-li zjištění pokrevního původu třeba vzhledem k důležitému zájmu veřejnému, státnímu zastupitelství. Určité pořadí, v jakém jsou uvedené osoby oprávněny k žalobě, stanoveno není. Může proto žalobu podati kterákoliv z nich. Právoplatným rozsudkem o žalobě jednoho je pak arci podání žalob dalších oprávněných osob o určení pokrevního původu vyloučeno, neboť mu brání *res judicata*. Podání žaloby jiné osoby během sporu o žalobě dříve podané však nebrání litispendence, neboť tu není *eadem res co do stran*. Oficialita řízení arci ukládá soudu, aby žaloby spojil k společnému jednání a rozhodnutí podle § 187 c. ř. s.

Jiná je otázka, zda všechny v odst. 3, § 2 vyjmenované osoby jsou legitimovány aktivně k žalobě jak na negativní tak i na pozitivní určení pokrevního původu. Osoba, o jejíž pokrevní původ jde, je nesporně legitimována k oběma žalobám. Stejně tak i státní zástupce, pokud to vyžaduje veřejný zájem. U ostatních osob — příbuzných v širším smyslu — by se snad dalo uvažovat o omezení jejich aktivní legitimace buď jen na pozitivní nebo negativní zjištění pokrevního původu. Poněvadž ale nařízení v tom směru nerozlišuje, nelze takto ustanovení § 2, odst. 3 nařízení vykládat a nutno všem tam uvedeným osobám přiznati aktivní legitimaci k oběma druhům žalob. Tento výklad podporuje již základní úvaha, že negativní určení pokrevního původu samo o sobě nic neznamená a musí býti konec konců doplněno také určením pozitivním. Vládní nařízení chtělo vyjmenovaným osobám zřejmě přiznati oprávnění domáhati se zjištění skutečného pokrevního původu osoby, o kterou jde. K tomu ovšem je zapotřebí určení jak negativního tak i pozitivního.

Pasivně legitimován je ve všech případech opatrovník k zjištění pokrevního původu (§ 2, odst. 5 nař.), kterého po podání žaloby zřídí z povinnosti úřední procesní soud podle §§ 8 a 9 c. ř. s. (srovn. § 9, odst. 3 c. ř. s.). Tento opatrovník zůstane sám procesní stranou žalovanou, jde-li o negativní určení pokrevního původu. Při žalobě na pozitivní určení pokrevního původu, anebo při spojení obou žalobních žádostí v jedné žalobě zůstane žalovaným jen opatrovník pouze tehdy, není-li pokrevní předek, jehož pokrevní otcovství se má zjistiti, na živu. Je-li na živu, musí býti žalován na pozitivní určení pokrevního původu jak opatrovník tak i pokrevní předek jako společníci v rozepři. Je-li podána žaloba jen proti některým z nich, je dán nedostatek pasivní legitimace, k němuž musí soud přihlížeti z úřadu. Jsou-li spojeny žaloby na negativní a pozitivní zjištění pokrevního původu v jednu žalobu a pokrevní předek je na živu, nebude námitek, bude-li celá ža-

loba podána proti oběma žalovaným — opatrovníku a pokrevnímu předkovi. To plyne z ustanovení odst. 4, § 2 nař., neboť jinak by předpis o uplatňování obou určení »jedinou« žalobou neměl smyslu.

Pouze v jediném případě nebude při žalobě na pozitivní určení pokrevní předek na straně žalované, ačkoliv je na živu. To tenkrát, když sám použije ustanovení § 2, odst. 3 nař., jež mu přiznává také aktivní legitimaci k žalobě, a bude sám žalovati na určení, že určitá osoba je jeho pokrevním dítětem.

7. Vyhledávací zásada řízení.

Spory o rodový původ byly podle dosud platného práva ovládány zásadou projednací, avšak s určitým omezením, jež plyne z druhé věty § 158 obč. zák., jež stanoví, že ani cizoložství matčino, ani její tvrzení, že její dítě je nemanželské, nemohou o sobě zbavit dítě práv manželského zrození. Toto ustanovení působilo praxi s ohledem na platnou projednávací zásadu v těchto sporech značné rozpaky, neboť není dobře myslitelné, aby bylo rozhodnuto rozsudkem pro zmeškání o právním poměru, k jehož vyřčení zákon stanoví provedení plného důkazu. Ještě pochybnější pak jest uzavření smíru o takovémto právním poměru, když tento nemůže ani býti předmětem mimosoudní dohody, neboť jde výlučně o právní vztah, jehož určení je vázáno přísnou lhůtou § 158 obč. zák. a rozhodování o něm podle struktury občanského zákoníka přísluší výhradně soudům, takže stranám nepřislouží dispoice předmětem sporu. Byla proto judikatura, jež připouštěla v řízení o odůznání manželského původu dítěte rozsudek pro zmeškání nebo dokonce smír, úplně pochybná. Zcela právem proto stanovila připravovaná osnova jednotného civilního řádu soudního (tisk. posl. sněm. č. 850/37) v § 636 zavedení oficiálního řízení pro tyto spory.

Vládní nařízení č. 180/41 Sb. onu pochybenou praxi odstraňuje zavedením vyhledávací zásady ve všech sporech o rodový původ (o uznání nebo popření manželského původu dítěte a o bezúčinnost legitimace dodatečným sňatkem rodičů) v § 1, odst. 1 a 2 nařízení. Totéž platí pak i ve sporech o zjištění pokrevního původu (§ 2, odst. 1 nař.). Ustanovení o vyhledávací zásadě, jak je upravena tímto nařízením, se však nevztahuje na jiné spory z rodinného práva. Tomu nasvědčuje ustanovení § 1, odst. 2 nař., které pro spory z rodinného práva stanoví toliko povinnost určitých osob k podrobení se krevní zkoušce.

Vyhledávací zásada má za následek, že se nekoná o žalobě první rok (§ 1, odst. 1, č. 1 nař.), neboť by při něm nebylo o čem ve smyslu § 239 c. ř. s. zvláště jednati; je též vyloučeno skončení věci při prvním

roku rozsudkem pro zmeškání, vzdání nebo uznání (§ 1, odst. 1, č. 3 nař.) a k privilegovaným námitkám procesním musí soud sám z úřadu přihlížeti, po případě je mohou strany přednésti kdykoliv během sporu.

V důkazním řízení se projevuje vyhledávací zásada vedle přísného zkoumání důkazů také v iniciativní činnosti soudu při sbírání důkazního materiálu. Předpis § 1, odst. 1, č. 2 nař. však soudu ukládá, aby o skutečnostech stranami nepřednesených a o důkazech jimi nenabídnutých, jichž se má užití z úřední povinnosti, strany napřed vyslechl a poskytl jim tak možnost k vysvětlení skutečností a dalšímu doplnění důkazů.

Nutným důsledkem vyhledávací zásady jest, že tu neplatí předpisy o právních účincích pojičích se k tomu, že se strana opominula vyjádřit o skutkových tvrzeních nebo listinách, a že soudní doznání hodnotí soud podle § 272 c. ř. s. (§ 1, odst. 1, č. 3 nař.) volným uvážením v souvislosti s ostatními provedenými důkazy.

Jakmile bylo o podané žalobě zahájeno řízení, pozbývají strany ingerence na další průběh sporu. Je proto jejich nedostavení k roku bez procesních následků a ukládá jen soudu povinnost, aby stranu která nebyla přítomna ústnímu jednání a jeho odročení, písemně k příštímu roku obeslal (§ 1, odst. 1, č. 4 nař.). Nařízení nemá výslovného ustanovení o klidu řízení, jaké měla osnova c. ř. s., jejíž předpisy o vyhledávací zásadě řízení tu byly v hlavních rysech převzaty. Osnova v § 622, odst. 5 stanovila, že ve sporech o neplatnost manželství z důvodu, ježž uplatňovati není ponecháno výlučně na vůli osobě soukromé, v nichž platí zásada vyhledávací, neplatí předpisy o klidu řízení. Důsledně musíme tyto předpisy vyloučiti také v řízení o rodový nebo pokrevní původ, neboť jejich použití brání vyhledávací činnost soudu, který jedná, i když žádná ze stran se nedostaví, takže je vyloučen klid řízení podle § 170 c. ř. s., a strany nemohou ani ujednáním klidu řízení podle § 168 c. ř. s. brániti soudu v dalším provádění řízení.

V odvolacím řízení se projevuje vyhledávací zásada v tom, že neplatí zákaz novot podle § 482, odst. 1 c. ř. s. a v tom, že odvolací soud není vázán odvolacími návrhy stran (§ 1, odst. 1, č. 5 nař.). Mohou tedy strany uplatniť svou ingerenci na řízení v tomto stadiu jedině podáním opravného prostředku, který způsobí, že rozhodnutí první stolice nevstoupí v právní moc a věc přejde na druhou stolicí, která pak v řízení pokračuje podle téže vyhledávací zásady jako stolice první.

Nařízení nemá výslovného ustanovení o řízení dovolacím. Platí o něm tedy obecné předpisy procesní. Avšak vyhledávací zásada v těchto sporech platná poskytuje také nejvyššímu soudu možnost, aby přezkoumával hodnocení důkazů nižšími soudy a nařizoval doplnění řízení ve směrech, které uzná za vhodné.

8. Účinky rozsudku, kterým byl zjištěn pokrevní původ.

Kromě účinku, o kterém byla řeč shora v odstavci 6. této kapitoly, že totiž každým pravoplatným rozsudkem o žalobě jedné z oprávněných osob na zjištění pokrevního původu zaniká legitimace ostatních osob k podání žaloby na zjištění pokrevního původu téže osoby, mají rozsudky, kterými bylo žalobě na zjištění pokrevního původu vyhověno, všeobecnou účinnost vůči komukoliv, což je vyjádřeno také tím, že se za účelem evidenčním vyznačují v poznámkové rubrice matričního zápisu o narození osoby, jejíž pokrevní původ byl určen.

9. Zásadní hledisko a obecná platnost vládního nařízení.

Pevným stanovením zásad řízení učinilo vládní nařízení č. 180/41 Sb. konec pochybnostem v otázkách, které jsme probrali. Z celkové jeho struktury je také patrné zásadně jiné základní hledisko, s něhož nařízení řešilo úpravu zjišťování pokrevního původu proti dřívějším konstrukcím literatury a praxe. Tyto totiž musely vycházeti z platného práva, zejména z ustanovení § 228 c. ř. s., o které jedině se dala přípustnost žalob na určení pokrevního původu opřít. Proto také všechna řešení vycházela z právního zájmu osoby, jejíž pokrevní původ má být určen. Naproti tomu nařízení upravilo otázku zásadně s hlediska zájmu veřejného, takže podle jeho úpravy jsou žaloby na zjištění pokrevního původu přípustny, aniž je potřebí zjišťovati nějaký zájem na určení,⁵⁾ a jsou přípustny také proti zájmům osob, o jejichž pokrevní původ jde. Proto nařízení udělilo legitimaci k žalobě také řadě jiných osob, zejména pak státnímu zastupitelství.

Ježto jde o obecnou úpravu civilního řízení soudního v Protektorátě Čechy a Morava, platí nařízení podle úředního oznámení v celém Protektorátě bez omezení na protektorátní soudy, tedy také pro řízení před německými soudy v Protektorátě.

⁵⁾ Na nutnost zjišťovati právní zájem na zjištění při praktickém provádění nařízení v určitých případech jsme upozornili v odst. 4 této kapitoly (viz str. 34 a 35 tohoto spisu).

IV. Vládní nařízení ze dne 7. května 1941, č. 180 Sb., kterým se vydávají některé předpisy o sporech o rodový nebo pokrevní původ.

*Důvodová zpráva ministerstva spravedlnosti (k osnově vládního nařízení čís. 21.384/41-13):**)

Osnova nového civilního řádu soudního, která byla roku 1937 předložena bývalému Národnímu shromáždění, obsahovala v § 636 ustanovení o řízení, kterým se odporuje manželskému původu dítěte, a zaváděla pro takové spory — vzhledem k jejich důležitosti i s hlediska veřejného zájmu — zásadu vyhledávací podle obdoby předpisů platných v řízení manželském.

Při parlamentním projednávání bylo dohodnuto rozšířit ustanovení cit. § 636 osnovy i na spory o uznání manželského původu dítěte.

Spory o manželský původ dítěte (o jeho uznání nebo popření) mají v dnešní době zvláštní důležitost, neboť rozsudky v nich vydané jsou zhusta rozhodující pro určení rasového původu dítěte. Aby podklad pro závěry plynoucí z rasového zákonodárství byl u takových rozsudků co nejspolehlivější, je záhodno, aby řízení, které předchází vydání takového rozsudku, bylo co možná vyčerpávající, aby odpovídalo co nejlépe požadavkům objektivní pravdivosti a aby procesní úkony stran, které by s těmito požadavky nebyly v souladu, byly znemožněny. Proto se doporučuje, aby to, co mělo být uzákoněno při úplné reformě soudního řízení civilního, bylo zavedeno bez prodlení.

Potřeba této úpravy je tím naléhavější, že je nutno také legislativně zasáhnouti do otázek, jež vyvolalo u nás rozhodnutí říšského soudu v Lipsku ze dne 2. října 1939, č. VIII 142/39,**) uveřejněné v Úředním listě říšského ministerstva spravedlnosti Deutsche Justiz, 1939, str. 1837, podle něhož lze i v oblasti bývalého rakouského právního řádu zjistiti na určo-

*) Během tisku této publikace byla důvodová zpráva vydána jako vysvětlivky k vládnímu nařízení č. 180/41 Sb. výnosem ministerstva spravedlnosti ze dne 17. května 1941, č. 26.363, uveřejněným ve Věstníku min. sprav. roč. 1941, Sdělení č. 29.

***) Obsah tohoto rozhodnutí je reprodukován na str. 13 a d. tohoto spisu.

vaci žalobu (§ 228 c. ř. s.) rozsudkem, že dítě, kterému svědčí domněnka manželského původu od určitého muže, domněnka podle platných předpisů rodinného práva už nevyvratitelná, pochází ve skutečnosti pokrevním původem nikoli od onoho muže, který je před zákonem jeho manželským otcem, nýbrž od někoho jiného. Podobné spory vyskytovaly se i u nás. Výnos ministerstva spravedlnosti ze dne 20. srpna 1940, č. 37.998/40-13, kterým byly soudy k podnětu říšského protektora upozorněny na uvedené rozhodnutí říšského soudu, přispěl sice značně k usměrnění judikatury, ale některé souvislé otázky zůstaly přece jen krajně pochybné, jak ukazuje zvláště posudek nejvyššího soudu ze dne 21. října 1940, Pres 759/40, uveřejněný ve výtahu č. 1 Věstn. min. sprav. 1941.**) Posudek ten na některých místech přímo vyzývá zákonodárné činitele, aby vhodným zásahem vnesli do věci jasno. Tuto výzvu plní osnova zvláště v § 2.

§ 1.

(¹) Pro řízení ve sporech o uznání nebo o popření manželského původu dítěte¹⁾ platí zásada vyhledávací, zejména v těchto směrech:

1. prvý rok²⁾ se nekoná;
2. soud vyšetří skutkový základ sporu z úřední povinnosti úplně a podle pravdy, nejsou ani co do skutečností ani co do průvodních prostředků omezen na údaje a návrhy stran; o skutečnostech stranami nepřednesených³⁾ a o důkazech jimi nenabídnutých,⁴⁾ jichž se má užití z úřední povinnosti, buďtež však strany slyšeny;
3. předpisy o právních účincích pojičích se k tomu, že se strana opominula vyjádřit o skutkových tvrzeních⁵⁾ nebo o listinách,⁶⁾ neplatí. Rovněž neplatí předpisy o právních následcích uznání žalobního nároku,⁷⁾ vzdání⁸⁾ nebo doznání.⁹⁾ Jaký význam má soudní doznání, posoudí soud podle § 272 c. ř. s.;
4. nedostaví-li se jedna strana k jednání, nenastanou zákonné následky zmeškání.¹⁰⁾ I když se ta nebo ona strana k jednání nedostaví, lze je provésti a v něm pokračovati. Bude-li jednání odročeno,¹¹⁾ budiž k němu obeslána i strana, jež předchází rok zmeškala;
5. v odvolacím řízení mohou býti uplatňovány skutečnosti a nabízeny důkazy, které před soudem první stolice nebyly předneseny.¹²⁾ Zásady uvedené pod č. 2 a 3 platí i v řízení odvolacím. Odvolací soud projedná a rozhodne spor, nejsou omezen odvolacími návrhy stran.¹³⁾

¹⁾ §§ 138, 155 až 159 a), 160, 161 obč. zák. a případy dětí podvržených (viz též odst. 3 tohoto § 1 nař. a důvodovou zprávu k § 2, odst. 1, č. 3 na str. 46—47 tohoto spisu).

²⁾ § 239 c. ř. s.

³⁾ §§ 176 až 179 c. ř. s.

⁴⁾ § 179 c. ř. s.

⁵⁾ § 182 c. ř. s.

*) Viz str. 21 a d. tohoto spisu.

- 6) § 307 c. ř. s.
 7) § 395 c. ř. s.
 8) § 394 c. ř. s.
 9) §§ 266, 267 c. ř. s.
 10) §§ 144, 170, 396, 388 c. ř. s.
 11) § 134 c. ř. s.
 12) Srovnej § 482, odst. 1 c. ř. s.
 13) Srovnej § 497 c. ř. s.

Důvodová zpráva:

Ustanovení § 1, odst. 1, pokud mluví o sporech o uznání a popření manželského původu dítěte, má zachytiti netoliko spory podle §§ 158 a 159 obč. zák., nýbrž i spory, kterými má býti najisto postaveno, že dítě je manželské, třeba se narodilo před 180. dnem od uzavření sňatku a manžel odporoval jeho manželskému původu podle § 158 obč. zák., nebo třeba se narodilo po uplynutí 300 dnů po smrti manžela nebo po rozluce (§ 138 obč. zák.) nebo po rozvodu (dvorský dekret ze dne 15. června 1835, č. 39 sb. zák. soud.). Ale patřily by sem i spory, zda nastala t. zv. legitimace ex lege podle § 160 obč. zák., t. j. zvláště spory, kterými se uplatňuje, že dítě by nebylo možno považovati za manželské, ani kdyby pocházelo z manželství, které by nebylo postiženo vadami uvedenými v § 160 obč. zák.; pokud se však některé otázky t. zv. legitimace ex lege dosud vyřizovaly řízením nesporným (srv. čl. XVI, odst. 2 uvozovacího zákona k jurisdikční normě), nenastala by změna. Konečně by pod § 1, odst. 1 náležely i spory, kterými se manželský původ dítěte popírá nepřímou tím, že se tvrdí, že matkou dítěte ve skutečnosti nebyla provdaná žena, která je jako matka v rodné matrice zapsána (srv. na př. rozhodnutí Sb. n. s. č. 4588).

Obsahově je § 1 osnovy z největší části převzat z § 636 osnovy civilního řádu soudního, jenže se ovšem nemohl uspokojiti odkazem na příslušná ustanovení osnovy o řízení manželském, nýbrž vytýká podrobně, podle zásad obsažených v §§ 621, 622 a 628 osnovy c. ř. s., v čem bude záležitosti uplatněny t. zv. vyhledávací zásady ve sporech o uznání nebo o popření manželského původu dítěte.

(²) Ve sporech z rodinného práva¹⁾ jsou strany, svědci a dítě, o jehož původ jde, povinni, pokud je toho třeba k zjištění původu, podrobiti se vyšetřením po stránce dědičnosti a rasového původu, zvláště jsou povinni trpěti odnětí krve ku provedení krevní zkoušky. Zdráhá-li se některá z jmenovaných osob bez náležitého důvodu tak učiniti, může býti užito přímého donucení, zvláště může býti nařízeno nucené předvedení za účelem vyšetření. O důvodnosti zdráhání rozhodne soud usnesením. Proti usnesení, kterým bude prohlášeno zdráhání za bezdůvodné, má rekurs²⁾ ten, kdo má býti vyšetřen, proti usnesení, kterým bylo zdráhání uznáno za důvodné, má rekurs strana.

¹⁾ Viz str. 33 tohoto spisu.

²⁾ § 514 c. ř. s.

Důvodová zpráva:

Nové je ustanovení zařazené v odstavci 2; vzorem tomuto ustanovení byl předpis § 9 zákona o změně a doplnění předpisů manželského práva a o právním postavení osob bez státní příslušnosti z 12. dubna 1938, Říš. zák. I, str. 380. Činí se tu však výslovná zmínka i o dítěti, o jehož původ jde, ježto k vyšetření bude třeba podle okolností předpokládat tu součinnosti takového dítěte, jež nebude v konkrétním případě ani stranou ani svědkem. Nový předpis pak nebude platit jen ve sporech, o kterých ustanovuje odstavec 1, nýbrž i ve všech sporech z rodinného práva, zvl. také ve sporech o neplatnost, rozluku nebo rozvod manželství.

(³) Ustanovení o tom, proti komu se podává žaloba, kterou se odporuje manželskému původu dítěte,¹⁾ o soudní příslušnosti²⁾ a o řízení v těchto sporech³⁾ platí také pro spory o bezúčinnost legitimace dodatečným sňatkem rodičů.⁴⁾

¹⁾ § 158 obč. zák.

²⁾ § 50, č. 1 j. n.

³⁾ § 1, odst. 1 a 2 tohoto nařízení.

⁴⁾ § 161 obč. zák.

Důvodová zpráva:

K odst. 3: K sporům o popření manželského původu dítěte náleží vlastně také spory o bezúčinnost legitimace per subsequens matrimonium (§ 161 obč. zák.), které se zpravidla opírají o tvrzení, že muž, který uzavřel manželství s nemanželskou matkou a dítě uznal za své dítě nemanželské (zvláště zápisem do matriky podle § 164 obč. zák. a dekretu dvorské kanceláře ze dne 21. října 1813, č. 16.350) ve skutečnosti nemanželským otcem dítěte není. Podobnými spory se musila judikatura dost často zabývat i dříve (srv. na př. rozhodnutí Gl. U. n. ř. 331, 5308, dále Sb. n. s. 6165, 17.094). Za platnosti předpisů protižidovských počet takových sporů značně vzrůstá, a jak zkušenosti z praxe ukazují, působí některé problémy těchto sporů soudům obtíže, ač judikatura nejvyššího soudu otázky s těmito spory souvisele (zvláště otázky věcné příslušnosti soudů a pasivní legitimace) rozřešila zcela spolehlivě. Výslovné ustanovení, jež vlastně jen kodifikuje závěry, ke kterým judikatura nejvyššího soudu dospěla, třeba tedy považovati za vhodné. Do rámce osnovy ustanovení takové dobře zapadá. Navržené znění se neobmezuje na to, aby vytklo, že v těchto sporech bude platit vyhledávací zásada ve smyslu § 1, odst. 1 a 2 osnovy, nýbrž vyslovuje také, že příslušným bude krajský soud (§ 50, odst. 2, č. 1 j. n.) a že pasivně bude legitimován opatrovník k obhájení manželského původu (obdoba §§ 158, 159 obč. zák.). Naproti tomu se ovšem na tyto spory nebudou vztahovati předpisy občanského práva o lhůtách k popření manželského původu dítěte. Aktivní legitimaci bude třeba přiznati jak dítěti tak legitimujícímu otci, nikoliv však jiným osobám (obdoba § 159 obč. zák. by se tu přímo užiti nedalo).

§ 2.

(¹) Ustanovení § 1, odst. 1 a 2 platí také pro řízení ve sporech:

1. o určení, že někdo není pokrevním dítětem osoby, která je po zákonu jeho manželským otcem,¹⁾

2. o určení, že někdo, kdo není pokrevním dítětem osoby, která je po zákonu jeho manželským otcem, je pokrevním dítětem určité osoby jiné,²⁾

3. o určení pokrevního původu dítěte nemanželského.³⁾

(²) Pro tyto spory jsou výlučně příslušné krajské soudy.⁴⁾

(³) Žalobu může podat ten, o jehož pokrevní původ jde, jeho příbuzný v přímé řadě, jeho manžel, jeho pokrevní předek anebo, je-li zjištění pokrevního původu třeba vzhledem k důležitému zájmu veřejnému, státní zastupitelství.

(⁴) Zjištění uvedeného v odstavci 1 pod č. 1 a 2 lze se domáhati jedinou žalobou.⁵⁾

(⁵) Žaloba se podává proti opatrovníku k zjištění pokrevního původu a v případech odstavce 1, č. 2 a 3, je-li pokrevní předek na živu, také proti němu.⁶⁾

(⁶) Pravomocný rozsudek, kterým bylo žalobě vyhověno, poznamená se v matrice narozených.⁷⁾

1) Viz str. 32 tohoto spisu. V otázce požadavku právního zájmu na zjištění viz str. 34 t. sp.

2) Viz str. 18—19 a str. 23 t. sp.

3) Viz str. 18 a str. 32 t. sp.

4) § 50, č. 3 j. n. Vždycky senát [§ 7 a), odst. 4 j. n.].

5) Viz str. 18—19 t. sp.

6) Viz str. 36 t. sp.

7) Viz str. 39 t. sp.

Důvodová zpráva:

Jak bylo naznačeno už v úvodě,*^{*)} bylo ustanovení § 2 vyvoláno praktickými potřebami, které se staly zvláště akutními vzhledem k rozhodnutí říšského soudu z 2. října 1939.***) Rozhodnutí to se zabývá jen otázkou pokrevního původu dítěte, kterému svědčí domněnka manželského původu, ale potřeba zjistiti pravý pokrevní původ může se objevit také u dětí nemanželských. Jako se leckdy rozcházejí se skutečností matriční zápisy, podle kterých je někdo manželským dítětem pokrevních rodičů, může se státi, že není žádný pokrevní vztah mezi nemanželským dítětem a tím, kdo k němu uznal otcovství (na př. podle § 164 obč. zák. nebo před poručenským soudem) nebo kdo byl za nemanželského otce uznán paternitním sporem.

S hlediska rasových předpisů má zjištění skutečného pokrevního původu zásadní význam a třeba tedy podobné žaloby za dnešních poměrů při-

*) Viz str. 40 tohoto spisu.

**) Viz str. 13 a d. tohoto spisu.

pustiti bez zvláštního zkoumání, zda tu je na zjištění těchto skutečností právní zájem ve smyslu § 228 c. ř. s. V oboru rodinného práva, jak je upraveno občanským zákoníkem, se ani úspěšným rozsudkem nic nezmění na osobním poměru (rodinné příslušnosti) a majetkoprávním postavení ani osoby, o jejímž pokrevním původu se rozsudek vydává, ani osob, jejichž rodinné poměry jsou na statu oné osoby závislé. Dítě, kterému podle obč. zákoníka svědčí domněnka manželského původu od manžela matčina, zůstane tedy právně členem jeho rodiny, ponese dále jeho rodové jméno, v nezletilosti bude pod jeho mocí otcovskou, bude mít po něm i po jeho příbuzných zákonné dědické právo, atd. Podobně tomu bude u dětí nemanželských. Osnovou se nic nemění na předpisech občanského zákoníku, zvláště o domněnce nemanželského otcovství (§ 163 obč. zák.) a o alimentární povinnosti (§ 166, odst. 2 obč. zák.). Spor o zjištění nemanželského otcovství (§ 2, odst. 1, č. 3 osnovy) bude tedy třeba přesně odlišovati od sporu, jaký má na mysli § 49, odst. 2, č. 2 j. n. Rozsudek vydaný okresním soudem v paternitním sporu nebude průkazem o tom, že dítě pochází pokrevním původem od toho, koho rozsudek uznal za nemanželského otce, a nebude takový rozsudek vylučovat spor podle osnovy. S druhé strany zase rozsudek, zjišťující pokrevní původ nemanželského dítěte od určitého muže, sám o sobě nezaloží alimentární nároky dítěte vůči tomuto muži, a event. nebude možná se na tomto muži domáhat alimentů vůbec, pokud je tu už někdo jiný uznáván podle §§ 163 a 164 obč. zák. za nemanželského otce. Po stránce procesní nemění se při obyčejných paternitních sporech nic ani na příslušnosti soudu ani na zásadách řízení a budou tedy i nadále možné rozsudky na základě doznání, rozsudky pro uznání žalobního nároku nebo pro zmeškání atd. Stejně zůstane pro pouhé zjištění nemanželského otcovství nadále platit čl. XVI vvoz. zák. k j. n. (srv. i výše k § 1).

Nejsou-li dnes už vážné pochyby o tom, že — zcela nezávisle na předpisech rodinného práva — jsou možné, a to bez časového omezení žaloby o zjišťování pokrevního původu, zůstávají přece ještě značné obtíže zvláště co do otázek příslušnosti a aktivní či pasivní legitimace. Že při řízení ve sporech uvedených v § 2, odst. 1 osnovy musí platit vyhledávací zásada (§ 1, odst. 1 a 2 osnovy), netřeba zvláště odůvodňovati. Analogie se spory o manželský původ dítěte a důležitost věci doporučují, aby příslušnost svěřena byla krajským soudům, a to výlučně, takže rozhodovat bude vždy senát.

Co se týká oprávnění k žalobě, je jasné, že aktivně musí býti legitimován ten, o jehož pokrevní původ jde, a potomek osoby, o jejíž pokrevní původ jde. Ale dát žalobní právo jen těmto osobám, bylo by příliš úzké. Zájem na zjištění pokrevního původu určité osoby nelze popírat u jeho manžela, zvláště hledí-li se na některá omezení, která postihují arijské manžely Židů. Dát žalobní právo předkům osoby, o jejíž pokrevní původ jde, se doporučuje zvláště proto, aby s žalobou mohl vystoupiti i ten, kdo podle rodinného práva je po zákonu manželským otcem této osoby. Ale i když

se vymezi okruh osob k žalobě oprávněných takto poměrně široce, není tím ještě zaručeno, že k žalobě dojde vždy, když by důležitý veřejný zájem vyžadoval, aby pokrevní původ některé osoby byl řádně zjištěn. Soukromé osoby k žalobě oprávněné mohou mít zájem právě opačný (na př. když by někdo podle ustanovení rodinného práva byl ariječ nebo míšenec, ač podle pokrevního původu je míšenec nebo Žid). Proto nezbyvá než přiznati aktivní legitimaci v závažných případech orgánu vystupujícímu jako ochránce veřejných zájmů. Podle vzoru § 1595 a) něm. obč. zák. ve znění zákona o změně a doplnění předpisů manželského práva a o právním postavení osob bez státní příslušnosti z 12. října 1938, Říš. zák. I, str. 380, povolává se k této funkci státní zastupitelství. Žalobní oprávnění státního zastupitelství je míněno jako subsidiární. Protože však žaloby podle odstavce 1 nejsou omezeny žádnou lhůtou, nebylo možno stanovit, že státní zastupitelství je oprávněno žalobu podat, až když zaniklo žalobní právo osob v první době k žalobě oprávněných.

Pasivně legitimován bude podle odst. 5 opatrovník k zjištění pokrevního původu (obdoba §§ 158, 159 obč. zák.). Tato úprava pasivní legitimace bude však platit u žalob podle odstavce 1, č. 2 a 3 v plném rozsahu jen v případě, že muž, o kterém se tvrdí, že je pokrevním otcem určité osoby, není už na živu. V opačném případě bude podle odstavce 5 třeba namířiti žalobu i proti tomuto muži; jeho se spor nejvíce dotýká, bez jeho účasti nebylo by možno spor provést a vzhledem k jeho tvrzenému poměru k osobě, o jejíž pokrevní původ jde, přísluší mu v řízení spíše role strany než role pouhého svědka.*)

Formulace odstavce 1, č. 2 má naznačiti, že nelze rozsudkem vyslovit, že někdo je pokrevním dítětem určité jiné osoby, než která je po zákonu jeho manželským otcem, není-li už o něm zjištěno, že nepochází pokrevním původem od muže, který je po zákonu jeho manželským otcem. Korektní by bylo, aby se napřed pravomocně rozhodl spor, že není pokrevního vztahu mezi určitou osobou a tím, kdo před zákonem je jejím manželským otcem, a pak teprve, aby se zjišťoval pokrevní původ oné osoby od určitého jiného muže (podobně jako se v případě § 158 obč. zák. napřed musí zvrátit domněnka manželského původu dítěte a pak se teprve může vésti spor o zjištění nemanželského otcovství). Než důvody praktické účelnosti svědčí naléhavě, aby se tu povolila jakási úleva, t. j. aby bylo možno spor o popření pokrevního vztahu mezi dvěma osobami vésti zároveň se sporem, kterým má býti na jisto postaven pokrevní původ od určité osoby jiné. To vyslovuje odstavec 4. Takové spojení obou sporů bude arci v praxi pravidlem.

Upozorňuje se, že ustanovení odstavce 1, č. 3 je formulováno tak, že se pod ně dají zařaditi i případy, ve kterých by šlo o určení pravé nemanželské matky dítěte, ať se už tvrdí, že matkou dítěte nebyla žena v rodné

*) Viz posudek nejvyššího soudu na str. 21 a d. tohoto spisu a rozhodnutí Rv II 594/40 na str. 25 a d. t. sp.

matrice jako nemanželská matka zapsaná, či jde o zjištění identity matky, která — jak to matriční předpisy dopouštějí — nebyla pravým jménem uvedena.

K odstavci 6: Bylo už uvedeno výše, že ani úspěšný rozsudek vydaný k žalobě podle odstavce 1, č. 1 a 2 nic nemění na rodinné příslušnosti dítěte, a není tedy takový rozsudek výrokem, který by podle platných předpisů mohl vésti k opravě rodné matrice. Ale vzhledem k významu takového rozsudku pro rasové předpisy se přece jen doporučuje, aby byl nějak veden v patrnosti. Osnova proto zavádí zcela novou, dosavadním předpisům matričním neznámou poznámku, která bude upozorňovat, že pravomocným rozsudkem bylo o osobě, zapsané v matrice jako manželské dítě určitých rodičů, zjištěno, že nepochází pokrevním původem od manžela matčina, event., že pochází od určitého jiného muže. Z opatrnosti bude vhodné hned v této poznámce vytknout, že tím není dotčena platnost a závažnost matričních zápisů, čímž se naznačí, že dítě, kterého se matrika týká, zůstává před zákonem dítětem manželským, nese dále jméno manžela matčina atd.

Důvody, pro které se navrhuje vésti v patrnosti úspěšné rozsudky podle odstavce 1, č. 1 a 2, u dětí před zákonem manželských, platí mutatis mutandis i u dětí nemanželských, zvláště když už je v jejich rodné matrice někdo zapsán jako nemanželský otec podle §§ 163, 164 obč. zák. a příslušných matričních předpisů.

Navrhovaná nová matriční poznámka je důležitá zvláště proto, že matrika jí doplněná bude dostatečným průkazem při rozhodování podle vládního nařízení č. 136/1940 Sb., o právním postavení Židů ve veřejném životě, nebo podle jiných předpisů stejného charakteru.

§ 3.

Žalobám podle § 2, které budou podány do roka ode dne účinnosti tohoto nařízení,¹⁾ není na překážku pravomocný rozsudek²⁾ v stejné věci před uvedeným dnem vydaný.

¹⁾ 15. května 1941, viz § 4 nař.

²⁾ §§ 240, odst. 3, 411 c. ř. s.

D ů v o d o v á z p r á v a :

Toto ustanovení je myšleno jako bezpečnostní ventil pro krajní případy, že by totiž některý soud před účinností nařízení pravomocně zamítnul žalobu odpovídající zásadám § 2 osnovy, což při nejasnosti některých zásadních problémů celé materie nebylo vyloučeno. Podobně se mohlo státi, že před uzákoněním osnovy došlo k rozsudkům tak vadným, že by je nebylo možno uznat ani za podklad pro rozhodování podle § 2 vl. nař. č. 136/1940 Sb. Šlo by o případy, které německá teorie nazývá „unheilbare Nichtigkeit“ (na př. když by okresní soud žalobě manželského dítěte proti nějakému muži vyslovil rozsudkem pro zmeškání nebo pro uznání nároku, že dítě je pokrevním nemanželským dítětem žalovaného).

V obojích těchto případech má míti strana možnost, aby zahájila řádný spor odpovídající osnově, nemusíc se obávati námitky rei iudicatae.

Nebylo ovšem dobře možno formulovat § 3 tak, aby jasně byla vedena hranice mezi případy, kdy lze nový spor bez rozpaků připustiti, a případy, kdy nový spor nelze vítati, protože patrně jeho výsledek i za platnosti nových předpisů bude stejný jako u sporu předchozího. Možnost sanace některých bývalých nedostatků nemá příliš otřásti důvěrou v právní moc všech rozsudků, které už byly vydány ve věcech nyní upravených v § 2 osnovy. Proto se nová žaloba dopouští jen pro přechodnou dobu jednoho roku.

§ 4.

Toto nařízení nabývá účinnosti dnem vyhlášení;¹⁾ provede je ministr spravedlnosti²⁾ v dohodě s ministrem vnitra.³⁾

¹⁾ 15. května 1941.

²⁾ Pokud jde o řízení před soudy §§ 1 až 3 nařízení.

³⁾ Pokud jde o poznamenávání rozsudků v matrikách podle § 2, odst. 6 nařízení.

V.

Regierungsverordnung vom 7. Mai 1941, Slg. Nr. 180, womit einige Vorschriften in Streitigkeiten über Geburts- und blutmäßige Abstammung erlassen werden.

(Sammlung der Gesetze und Verordnungen des Protektorates Böhmen und Mähren, Jahrgang 1941, 56. Stück; ausgegeben am 15. Mai 1941.)

Die Regierung des Protektorates Böhmen und Mähren verordnet auf Grund des § 1, Abs. 1, der Verordnung des Reichsprotektors in Böhmen und Mähren vom 12. Dezember 1940, V. Bl. S. 604, über die Verlängerung und Abänderung einiger Bestimmungen des Verfassungs-Ermächtigungsgesetzes vom 15. Dezember 1938, Slg. Nr. 330:

§ 1.

(¹⁾ Für das Verfahren in Streitigkeiten über die Anerkennung oder Bestreitung der ehelichen Abstammung eines Kindes gilt die Untersuchungsmaxime, insbesondere in folgenden Richtungen:

1. die erste Tagsatzung findet nicht statt;

Soudní určení rodového a pokrevního původu.

Vládní nařízení ze dne 7. května 1941, č. 180 Sb., kterým se vydávají některé předpisy o sporech o rodový nebo pokrevní původ.

(Sbírka zákonů a nařízení Protektorátu Čechy a Morava, ročník 1941, částka 56; vydána dne 15. května 1941.)

Vláda Protektorátu Čechy a Morava nařizuje podle § 1, odst. 1 nařízení říšského protektora v Čechách a na Moravě ze dne 12. prosince 1940, Věstn. str. 604, kterým se prodlužují a mění některá ustanovení ústavního zákona zmocňovacího ze dne 15. prosince 1938, č. 330 Sb.:

§ 1.

(¹⁾ Pro řízení ve sporech o uznání nebo o popření manželského původu dítěte platí zásada vyhledávací, zejména v těchto směrech:

1. prvý rok se nekoná;

2. das Gericht hat die tatsächliche Grundlage des Strittes von Amts wegen vollständig und wahrheitsgemäß zu ermitteln, wobei es hinsichtlich der Tatsachen und der Beweismittel an die Angaben und Anträge der Parteien nicht gebunden ist; über von den Parteien nicht vorgebrachte Tatsachen und über von ihnen nicht angebotene Beweise, von denen von Amts wegen Gebrauch gemacht werden soll, sind jedoch die Parteien zu hören;

3. die Vorschriften über die Rechtswirkungen, die damit verbunden sind, daß eine Partei es unterlassen hat, sich über tatsächliche Behauptungen oder über Urkunden zu äußern, gelten nicht. Gleichfalls gelten nicht die Vorschriften über die Rechtsfolgen der Anerkennung des Klageanspruches, des Verzichtes oder Geständnisses. Welche Bedeutung einem gerichtlichen Geständnisse zukomme, hat das Gericht nach § 272 Z. P. O. zu beurteilen;

4. erscheint eine Partei nicht zur Verhandlung, so treten die gesetzlichen Säumnisfolgen nicht ein. Auch wenn die eine oder andere Partei zur Verhandlung nicht erscheint, kann diese durchgeführt und fortgesetzt werden. Wird die Verhandlung vertagt, so ist zu ihr auch die Partei zu laden, welche die vorhergehende Tag-satzung versäumt hat;

5. im Berufungsverfahren können Tatsachen geltend gemacht und Beweise angeboten werden, die vor dem Gericht erster Instanz nicht vorgebracht worden sind.

2. soud vyšetří skutkový základ sporu z úřední povinnosti úplně a podle pravdy, nejsa ani co do skutečností ani co do průvodních prostředků omezen na údaje a návrhy stran; o skutečnostech stranami nepřednesených a o důkazech jimi nenabídnutých, jichž se má užití z úřední povinnosti, budeť však strany slyšeny;

3. předpisy o právních účincích pojících se k tomu, že se strana opominula vyjádřiti o skutkových tvrzeních nebo o listinách, neplatí. Rovněž neplatí předpisy o právních následcích uznání žalobního nároku, vzdání nebo doznání. Jaký význam má soudní doznání, posoudí soud podle § 272 c. ř. s.;

4. nedostaví-li se jedna strana k jednání, nenastanou zákonné následky zmeškání. I když se ta nebo ona strana k jednání nedostaví, lze je provést a v něm pokračovati. Bude-li jednání odročeno, budiž k němu obeslána i strana, jež předchozí rok zmeškala;

5. v odvolacím řízení mohou býti uplatňovány skutečnosti a nabízeny důkazy, které před soudem první stolice nebyly předneseny. Zásady uvedené pod č. 2 a 3

Die unter Z. 2 und 3 angeführten Grundsätze gelten auch im Berufungsverfahren. Das Berufungsgericht ist bei der Verhandlung und Entscheidung des Strittes an die Berufungsanträge der Parteien nicht gebunden.

(²) In familienrechtlichen Streitigkeiten haben sich die Parteien, Zeugen und das Kind, um dessen Abstammung es sich handelt, soweit dies zur Feststellung der Abstammung erforderlich ist, erb- und rassenkundlichen Untersuchungen zu unterwerfen, insbesondere die Entnahme von Blutproben zum Zwecke der Blutgruppenuntersuchung zu dulden. Weigert sich eine der genannten Personen ohne triftigen Grund, dies zu tun, so kann unmittelbarer Zwang angewendet, insbesondere die zwangsweise Vorführung zum Zwecke der Untersuchung angeordnet werden. Über die Rechtmäßigkeit der Weigerung entscheidet das Gericht durch Beschluß. Gegen den Beschluß, durch den die Weigerung für unbegründet erklärt wird, steht dem zu Untersuchenden, gegen den Beschluß, der der Weigerung stattgibt, der Partei der Rekurs zu.

(³) Die Bestimmungen darüber, gegen wen die Klage über die Bestreitung der ehelichen Abstammung eines Kindes einzubringen ist, über die gerichtliche Zuständigkeit und über das Verfahren in diesen Streitigkeiten gelten auch für die Streitigkeiten über die Unwirksamkeit der Legitimation durch die nachfolgende Ehe der Eltern.

platí i v řízení odvolacím. Odvolací soud projedná a rozhodne spor, nejsa omezen odvolacími návrhy stran.

(²) Ve sporech z rodinného práva jsou strany, svědci a dítě, o jehož původ jde, povinni, pokud je toho třeba k zjištění původu, podrobiti se vyšetřením po stránce dědičnosti a rasového původu, zvláště jsou povinni trpěti odněti krve ku provedení krevní zkoušky. Zdráhá-li se některá z jmenovaných osob bez náležitého důvodu tak učiniti, může býti užito přímého donucení, zvláště může býti nařízeno nucené předvedení za účelem vyšetření. O důvodnosti zdráhání rozhodne soud usnesením. Proti usnesení, kterým bude prohlášeno zdráhání za bezdůvodné, má rekurs ten, kdo má býti vyšetřen, proti usnesení, kterým bylo zdráhání uznáno za důvodné, má rekurs strana.

(³) Ustanovení o tom, proti komu se podává žaloba, kterou se odporuje manželskému původu dítěte, o soudní příslušnosti a o řízení v těchto sporech platí také pro spory o bezúčinnost legitimace do-datečným sňatkem rodičů.

§ 2.

(¹) Die Bestimmungen des § 1, Abs. 1 und 2, gelten auch für das Verfahren in Streitigkeiten:

1. wegen Feststellung, daß jemand nicht das blutmäßige Kind der Person ist, welche nach dem Gesetze sein ehelicher Vater ist,

2. wegen Feststellung, daß jemand, der nicht das blutmäßige Kind der Person ist, die nach dem Gesetze sein ehelicher Vater ist, das blutmäßige Kind einer bestimmten anderen Person ist,

3. wegen Feststellung der blutmäßigen Abstammung eines unehelichen Kindes.

(²) Für diese Streitigkeiten sind die Kreisgerichte ausschließlich zuständig.

(³) Die Klage kann derjenige, um dessen blutmäßige Abstammung es sich handelt, sein Verwandter in direkter Linie, sein Ehegatte, sein blutmäßiger Vorfahre, oder falls die Feststellung der blutmäßigen Abstammung im Hinblick auf ein wichtiges öffentliches Interesse geboten ist, die Staatsanwaltschaft einbringen.

(⁴) Die im Absatz 1 unter Z. 1 und 2 angeführte Feststellung kann durch eine einzige Klage beherrgt werden.

(⁵) Die Klage ist gegen einen Kurator zur Feststellung der blutmäßigen Abstammung, und wenn in den Fällen des Absatzes 1, Z. 2 und 3, der blutmäßige Vorfahre am Leben ist, auch gegen diesen einzubringen.

§ 2.

(¹) Ustanovení § 1, odst. 1 a 2 platí také pro řízení ve sporech:

1. o určení, že někdo není pokrevním dítětem osoby, která je po zákonu jeho manželským otcem,

2. o určení, že někdo, kdo není pokrevním dítětem osoby, která je po zákonu jeho manželským otcem, je pokrevním dítětem určité osoby jiné,

3. o určení pokrevního původu dítěte nemanželského.

(²) Pro tyto spory jsou výlučně příslušné krajské soudy.

(³) Žalobu může podati ten, o jehož pokrevní původ jde, jeho příbuzný v přímé řadě, jeho manžel, jeho pokrevní předek anebo, je-li zjištění pokrevního původu třeba vzhledem k důležitému zájmu veřejnému, státní zastupitelství.

(⁴) Zjištění uvedeného v odstavci 1 pod č. 1 a 2 lze se domáhati jedinou žalobou.

(⁵) Žaloba se podává proti opatrovníku k zjištění pokrevního původu a v případech odstavce 1, č. 2 a 3, je-li pokrevní předek na živu, také proti němu.

(⁶) Das rechtskräftige Urteil, mit welchem der Klage stattgegeben wurde, wird in der Geburtsmatrik vermerkt.

§ 3.

Klagen im Sinne des § 2, die binnen einem Jahre vom Tage des Wirksamkeitsbeginnes dieser Verordnung eingebracht werden, steht ein vor diesem Tage erlassenes rechtskräftiges Urteil in derselben Sache nicht im Wege.

§ 4.

Diese Verordnung tritt mit dem Tage der Kundmachung in Wirksamkeit; sie wird vom Justizminister im Einvernehmen mit dem Minister des Innern durchgeführt.

(⁶) Pravomocný rozsudek, kterým bylo žalobě vyhověno, poznamená se v matrice narozených.

§ 3.

Žalobám podle § 2, které budou podány do roka ode dne účinnosti tohoto nařízení, není na překážku pravomocný rozsudek v stejné věci před uvedeným dnem vydaný.

§ 4.

Toto nařízení nabývá účinnosti dnem vyhlášení; provede je ministr spravedlnosti v dohodě s ministrem vnitra.

VI. Vzorce žalob.

VZOR Č. 1.

Žaloba na určení rodového původu.

Krajskému soudu

v M.

Žalobce: Josef L. v P., zastoupen JUDr. T. S., advokátem v B.

Žalovaní: Opatrovník k obhájení manželského původu nezl. Marie L., narozené dne 15. dubna 1931 v O., který budiž soudem zřízen.

Žaloba o oduznání manželského původu dítěte.

Dvojmo, 1 rubrika, 1 příloha.

I. Dne 15. dubna 1931 narodilo se Anně L. v O. dítě Marie.

Důkaz: rodný list, který předložíme, svědkyně Anna L. v ústavu pro matky a kojence v Z.

II. Manželem Anny L. jest žalobce Josef L.

Důkaz: oddací list, který předložíme.

III. Žalobce však není otcem dítěte, neboť jest již déle než 3 léta v cizině a nesouložil ani nemohl souložit s matkou dítěte v době, od které neuplynulo až do porodu méně než 180 a více než 300 dní.

Důkaz: Anna L., dotaz na ohlašovací úřad obce O., výslech stran.

IV. O narození dítěte žalobce zvěděl teprve z dopisu ze dne 6. února 1932, kterým mu to oznámil jeho právní zástupce.

Důkaz: svědek JUDr. G. v B., výslech stran.

Žalobce proto navrhuje svým plnou mocí vykázaným právním zástupcem, aby uznáno bylo právem:

Žalobce Josef L. není otcem nezl. Marie L., narozené dne 15. dubna 1931 z Anny L. v O. a dítěte toto se uznává za nemanželské dítě Anny L.

V B. dne.....

Josef L.

VZOR Č. 2.

Žaloba dítěte na určení pokrevního původu, je-li pokrevní předek na živu.

Krajskému soudu

v.....

Žalobce: X. Y., zastoupený advokátem drem.....

Žalovaní: 1. C. D., obchodník v M.

2. Opatrovník k zjištění pokrevního původu Xe Ypsilon, který budiž soudem zřízen.

Žaloba o určení pokrevního původu.

Trojmo, 1 rubrika, s plnou mocí v orig.

I. Žalobce se narodil dne..... v..... a byl zapsán v rodné matrice jako manželský syn pana A. B. Ježto tento neodporoval žalobcovu manželskému původu žalobou podle § 158 obč. zák., zůstal tento zápis v matrice nezměněn a nelze ho nyní žádným právním prostředkem změnit.

Důkaz: rodný list, který bude předložen.

II. Žalobce však není pokrevním synem pana A. B. Tento sice byl v době žalobcova narození manželem matky žalobcovy, vůbec se však s ní nestýkal pohlavně v době, od které neuplynulo až do žalobcova narození méně než 180 a více než 300 dnů.

Důkaz: svědectví.....

III. Skutečným pokrevním otcem žalobcovým jest pan C. D. Tento totiž souložil s matkou žalobcovou v době, od které až do žalobcova narození neuplynulo více než 300 a ne méně než 180 dnů, zejména ve dnech.....

Důkaz: svědectví.....

IV. Pan C. D. také otcovství k žalobci vždy uznával a i nyní uznává, protože však pan A. B. nepopřel manželské zrození žalobcovo v zákonné lhůtě, zůstalo uznání nemanželského otcovství pana C. D. k žalobci bez právního významu.

Důkaz: svědectví.....

spisy okresního soudu v.....

V. Žalobce má právní zájem na tom, aby bylo zjištěno, že není pokrevním synem pana A. B., nýbrž že jest pokrevním synem pana

C. D. Pan A. B. je totiž nearijského původu, kdežto pan C. D. je arijec.

D ů k a z: osvědčení o rasovém původu, jež budou předložena.

Předpokládá v příloze A. orig. plnou moc svého právního zástupce, činí žalobce návrh, aby po provedení zákonného řízení o této žalobě bylo uznáno

p r á v e m:

Zjišťuje se, že X. Y., narozený dne..... v.....
z matky E. F., rozené..... a zapsaný v rodné matrice.....
..... úřadu v..... jako manželský syn A. Ba, není
pokrevním synem A. Ba, nýbrž jest pokrevním synem C. Da, naroze-
ného dne..... v....., manželského syna H. J. a
jeho manželky K., rozené L.

V..... dne.....

X. Y.

VZOR Č. 3.

Žaloba dítěte na určení pokrevního původu, není-li pokrevní předek na živu.

K r a j s k é m u s o u d u

v.....

Ž a l o b c e: X. Y., zastoupený advokátem drem.....

Ž a l o v a n ý: Opatrovník k zjištění pokrevního původu Xe Ypsilonu,
který budiž soudem zřízen.

Ž a l o b a o určení pokrevního původu.

Dvojmo, 1 rubrika, s plnou mocí v orig.

I. Žalobce se narodil dne..... v..... a byl za-
psán v rodné matrice jako manželský syn pana A. B. Ježto tento ne-
odporoval žalobcovu manželskému původu žalobou podle § 158 obč.
zák., zůstal tento zápis v matrice nezměněn a nelze ho nyní žádným
právním prostředkem změnit.

D ů k a z: rodný list, který bude předložen.

II. Žalobce však není pokrevním synem pana A. B. Tento sice
byl v době žalobcova narození manželem matky žalobcovy, vůbec se
však s ní nestýkal pohlavně v době, od které neuplynulo až do žalob-
cova narození méně než 180 a více než 300 dnů.

D ů k a z: svědectví.....

III. Skutečným pokrevním otcem žalobcovým jest pan C. D. Ten-
to totiž souložil s matkou žalobcovou v době, od které až do žalobcova
narození neuplynulo více než 300 a ne méně než 180 dnů, zejména ve
dnech.....

D ů k a z: svědectví.....

IV. Pan C. D. také otcovství k žalobci vždy uznával a i nyní
uznává, protože však pan A. B. nepopřel manželské zrození žalobcovo
v zákonné lhůtě, zůstalo uznání nemanželského otcovství pana C. D.
k žalobci bez právního významu.

D ů k a z: svědectví.....

spisy okresního soudu v.....

V. Žalobce má právní zájem na tom, aby bylo zjištěno, že není
pokrevním synem pana A. B., nýbrž že jest pokrevním synem pana
C. D. Pan A. B. je totiž nearijského původu, kdežto pan C. D. je
arijec.

D ů k a z: osvědčení o rasovém původu, jež budou předložena.

VI. Pan C. D. dne..... zemřel v....., takže
nemůže býti na určení pokrevního původu žalován.

D ů k a z: úmrtní list, který bude předložen.

Předpokládá v příloze A. orig. plnou moc svého právního zá-
stupce, činí žalobce návrh, aby po provedení zákonného řízení o této
žalobě bylo uznáno

p r á v e m:

Zjišťuje se, že X. Y., narozený dne..... v.....
z matky E. F., rozené..... a zapsaný v rodné matrice.....
..... úřadu v..... jako manželský syn A. Ba, není
pokrevním synem A. Ba, nýbrž jest pokrevním synem C. Da, naroze-
ného dne..... v....., manželského syna H. J. a
jeho manželky K., rozené L.

V..... dne.....

X. Y.

VZOR Č. 4.

**Žaloba pokrevního otce na určení
pokrevního původu jeho dítěte.**

Krajskému soudu

v.....

Žalobce: C. D., zastoupen advokátem drem.....

Žalovaný: Opatrovník k zjištění pokrevního původu Xe Ypsilonu,
který budiž soudem zřízen.

Žaloba na určení pokrevního původu.

Dvojmo, 1 rubrika, s plnou mocí v orig.

I. Dne..... se narodil v..... X. Y. a byl za-
psán v rodné matrice jako manželský syn pana A. B. Ježto tento ne-
odporoval žalobcovu manželskému původu žalobou podle § 158 obč.
zák., zůstal tento zápis v matrice nezměněn a nelze ho nyní žádným
právním prostředkem změnit.

Důkaz: rodný list, který bude předložen.

II. X. Y. však není pokrevním synem pana A. B. Tento sice byl
v době žalobcova narození manželem matky žalobcovy, vůbec se však
s ní nestýkal pohlavně v době, od které neuplynulo až do žalobcova
narození méně než 180 a více než 300 dnů.

Důkaz: svědectví.....

III. Skutečným pokrevním otcem Xe Ypsilonu jest pan žalobce.
Tento totiž souložil s matkou žalobcovou v době, od které až do ža-
lobcova narození neuplynulo více než 300 a ne méně než 180 dnů, ze-
jména ve dnech.....

Důkaz: svědectví.....

Žalobce proto používá oprávnění, které mu poskytuje ustanovení
§ 2, odst. 3 vládního nařízení č. 180/41 Sb. a žádá, aby po provedení
zákonného řízení bylo uznáno

p r á v e m :

Zjišťuje se, že X. Y., narozený dne..... v.....
z matky E. F., rozené..... a zapsaný v rodné matrice.....
..... úřadu v..... jako manželský syn A. Ba, není
pokrevním synem A. Ba, nýbrž jest pokrevním synem C. Da, naroze-
ného dne..... v....., manželského syna H. J. a
jeho manželky K., rozené L.

V..... dne.....

C. D.

VZOR Č. 5.

**Žaloba na určení pokrevního původu
manžela nebo příbuzného.**

Krajskému soudu

v.....

Žalobce: R. S., zastoupen advokátem drem.....

Žalovaný: Opatrovník k zjištění pokrevního původu Xe Ypsilonu,
který budiž soudem zřízen.

Žaloba na určení pokrevního původu.

Dvojmo, 1 rubrika, s plnou mocí v orig.

I. Dne..... se narodil v..... X. Y. a byl za-
psán v rodné matrice jako manželský syn pana A. B. Ježto tento ne-
odporoval žalobcovu manželskému původu žalobou podle § 158 obč.
zák., zůstal tento zápis v matrice nezměněn a nelze ho nyní žádným
právním prostředkem změnit.

Důkaz: rodný list, který bude předložen.

II. X. Y. však není pokrevním synem pana A. B. Tento sice byl
v době žalobcova narození manželem matky žalobcovy, vůbec se však
s ní nestýkal pohlavně v době, od které neuplynulo až do žalobcova
narození méně než 180 a více než 300 dnů.

Důkaz: svědectví.....

III. Skutečným pokrevním otcem žalobcovým jest pan C. D. Ten-
to totiž souložil s matkou žalobcovou v době, od které až do žalobcova
narození neuplynulo více než 300 a ne méně než 180 dnů, zejména ve
dnech.....

Důkaz: svědectví.....

IV. Pan C. D. také otcovství k žalobci vždy uznával a i nyní
uznává, protože však pan A. B. nepopřel manželské zrození žalobcovo
v zákonné lhůtě, zůstalo uznání nemanželského otcovství pana C. D.
k žalobci bez právního významu.

Důkaz: svědectví.....

spisy okresního soudu v.....

V. Žalobce má právní zájem na určení pokrevního původu Xe
Ypsilonu, neboť na něm závisí určení žalobcova arijského původu, a
to z těchto důvodů:.....

Důkaz: doklady o rodovém původu, které budou předloženy.

Žalobce proto navrhuje, aby po provedení zákonného řízení bylo uznáno

prá v e m :

Zjišťuje se, že X. Y., narozený dne..... v.....
z matky E. F., rozené..... a zapsaný v rodné matrice.....
..... úřadu v..... jako manželský syn A. Ba, není
pokrevním synem A. Ba, nýbrž jest pokrevním synem C. Da, naroze-
ného dne..... v....., manželského syna H. J. a
jeho manželky K., rozené L.

V..... dne.....

R. S.

Rejstřík předpisů a rozhodnutí.

(Číslice za pomlčkou značí stránky spisu.)

1811

1. června 1811, č. 946 Sb. z. s. (obecný zákoník občanský):
§ 7 — 16, 30
§ 138 — 15, 41, 42
§ 155 — 31, 41
§ 156 — 31, 41
§ 157 — 31, 41
§ 158 — 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 22, 26, 28, 29, 30, 31, 37, 41, 42, 43, 46
§ 159 — 13, 14, 15, 16, 19, 20, 21, 22, 26, 29, 30, 31, 41, 42, 43, 46
§ 159a — 31, 41
§ 160 — 41, 42
§ 161 — 17, 41, 43
§ 163 — 15, 20, 32, 33, 34, 45, 46
§ 164 — 43, 44, 45, 46
§ 165 — 33
§ 166 — 32, 45
§ 167 — 32

1813

21. října 1813, č. 16.350 (dv. dekr.) — 43

1819

23. srpna 1819, č. 1595 Sb. z. s. (dvor. dekr. o říz. manž.) — 15

1835

15. června 1835, č. 39 Sb. zák. soud. (dv. dekr.) — 42

1877

30. ledna 1877 (říšský civilní řád soudní)
§ 256 — 11, 14, 29
§ 640 — 11, 12, 13
§ 641 — 11, 12, 13
§ 642 — 11, 12, 13
§ 643 — 11, 12, 13
§ 644 — 11, 12, 13

1895

1. srpna 1895, č. 110 ř. z. (uvoz. zák. k jur. nor.)
čl. XVI — 42, 45
1. srpna 1895, č. 111 (jur. norma)
§ 7a — 19
§ 49, č. 2 — 20, 22, 23, 24, 25, 35, 45
§ 50, č. 1 — 43
§ 50, č. 3 — 16, 17, 19, 20, 23, 24, 27, 35
§ 65 — 35
§ 100 — 19, 27, 35
§ 104 — 22
1. srpna 1895, č. 112 ř. z. (uvoz. zák. k c. ř. s.)
čl. VI. — 30
1. srpna 1895, č. 113 ř. z. (civilní řád soudní)
§ 8 — 36
§ 9 — 36
§ 11 — 22
§ 134 — 42
§ 144 — 42
§ 168 — 38
§ 170 — 38, 42
§ 176 — 41
§ 177 — 41
§ 178 — 41
§ 179 — 41
§ 182 — 41
§ 187 — 36
§ 228 — 11, 14, 15, 16, 17, 20, 21, 22, 26, 29, 30, 34, 35, 39, 41, 44
§ 239 — 37, 41
§ 240 — 47
§ 266 — 42
§ 267 — 42
§ 272 — 33, 38, 41
§ 307 — 42
§ 388 — 42
§ 394 — 42
§ 395 — 42
§ 396 — 42
§ 411 — 47

- § 482 — 38, 42
 § 497 — 42
 § 503, č. 4 — 29, 30
 § 514 — 42

1938

12. dubna 1938, ř. z. I., str. 380 (zákon o změně a doplnění předp. manž. práva a post. osob bez st. přísl.)
 § 9 — 43, 46

1939

21. června 1939 nařízení o židovském majetku — 9
 4. července 1939, č. 136/40 Sb. (vl. nař. o pr. post. Židů) — 47

1940

20. srpna 1940, č. 37.998/40 (výnos min. sprav.) — 19, 41

1941

7. května 1941, č. 180 Sb. (vlád. nař. o rod. a pokr. pův.) — 15, 16, 21, 22, 24, 31, 34, 37, 39, 49
 § 1 — 31, 37, 41, 42, 43, 49
 odst. 1 — 37, 41, 42, 43, 45, 49
 č. 1 — 37, 41, 49
 č. 2 — 38, 41, 50
 č. 3 — 38, 41, 50
 č. 4 — 38, 41, 50
 č. 5 — 38, 41, 50
 odst. 2 — 33, 34, 37, 42, 43, 45, 51
 odst. 3 — 31, 43, 51
 § 2 — 31, 44, 47, 52
 odst. 1 — 34, 37, 44, 45, 52
 č. 1 — 32, 34, 44, 52

- č. 2 — 32, 34, 35, 44, 46, 52
 č. 3 — 32, 34, 41, 44, 45, 46, 52, 58

- odst. 2 — 34, 44, 52
 odst. 3 — 36, 37, 44, 52
 odst. 4 — 32, 37, 44, 52
 odst. 5 — 35, 36, 44, 46, 52
 odst. 6 — 44, 47, 53
 § 3 — 47, 48, 53
 § 4 — 48, 53

17. května 1941, č. 26.363 (výnos min. sprav. — vysvětlivky k vl. nař. č. 180/41 Sb.) — 40

Osnova c. ř. s.

- § 621 — 42
 § 622 — 38, 42
 § 628 — 42
 § 636 — 19, 37, 40, 42

Rozhodnutí říšského soudu:

14. října 1937, IV 92/37 — 10
 15. června 1939, IV 256/38 — 11
 2. října 1939, VIII 142/39 — 13, 18, 29, 40, 44

Rozhodnutí nejvyššího soudu (Sb. n. s. civ.):

- 4.588 — 42
 6.166 — 43
 6.210 — 18
 13.095 — 18
 17.094 — 17, 19, 28, 31, 43
 Pres 759/40 — 21, 25, 41
 Rv II 594/40 ze 4. dubna 1941 — 25, 46

Rozhodnutí Glaser-Unger n. ř.

- 331 — 43
 5308 — 43

Věcný rejstřík.

(Číslice za pomlčkou značí stránky spisu.)

Abstammung (původ) — 10, 11
 krevní zkouška — 33, 42
 kurátor — 14, 22, 36, 44
 legitimace dodatečným sňatkem — 43
 — kurátora — 14, 18, 22, 27, 29, 30, 35, 36, 44
 opatrovník — 14, 22, 36, 44
 pokrevní původ — 32, 44
 první rok — 20, 41
 příslušnost soudní — 19, 22, 23, 25, 35

původ pokrevní — 32
 — rodový — 31
 rodový původ — 31
 spory z rodinného práva — 33, 42
 statusové řízení — 13, 16, 17
 vyhledávací zásada — 17, 28, 37, 41
 žalobní žádost — 18, 20, 54, 56, 57, 58, 60
 Žid (za Žida se považuje) — 9